Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis. ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue] docto eos digne legenti. predicanti. aut ...

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

Dominica. XI. post trinitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Visual Library

ſunt falſi mercatores. quia fingunt ſe eſſe
in eccleſia columbas ſimplices. et ſunt lu-
pi rapaces. Math. vij. Vendūt autem iſti
primo falſum aurū. quia oſtendūt in ſe di-
uinam ſapientiā. et habent diaboli aſtuci-
am. Vendunt etiam eloquētie argentum.
quia ad hoc blandiuntur ⁊ loquūtur blan-
de vt hic ſancti videant̄. Vendūt lapides
precioſos. id eſt. eminentiā ſancte cōuerſa-
tionis. vt boni et virtuoſi in publico vide-
antur. Vendūt margaritas. i. candorē ſan-
ctitatis. byſſum iuſtificationē. purpuram
martyrij amorē. Apparēt enī multū appete-
re martyriū p xpo. vendūt ſericū virginita-
tis caſtitatē oſtendentes. Coccum caritatem
ad deū ⁊ proximū. lignum cipri. i. ꝯſtantiā
indeficientē. quia tale lignū eſt imputribi-
le. Ebur caſtimonie. q̄a apparent caſti. ſꝫ in
occulto luxurioſi. Es lōganimitatis. Fer-
rum patiētie. Marmor inuicte humilita-
tis. Cinamomū pallorē penitentie. Amo-
mū opiniōis ⁊ fame redolentiā. Ornamēta
. i. dona ſpūſſci. Merces thuris. i. deuotio-
nis. Vinū cōpunctiōis. oleum pietat̄ cō-
paſſionis. merces ſiliginis puritatis cōſci-
entie ⁊ tritici. i. infirmitatē. frumētoꝝ. i. la-
borū ſpiritualiū. ⁊ ouiū ſcꝫ ſimplicitatē ino-
centie. ⁊ equoꝝ. i. fortitudinis ſtrēnuitatē.
⁊ redarum. i. auxilij ⁊ ꝯſilij ſupportādo one-
ra infirmorū. mancipioꝝ. i. mutui ſeruicij ⁊
aniarū hoim. i. rationabilitatis. q̄a omnia
dicūt facere cū plena ratōne. ⁊ poma. i. odo-
rem bone fame. ⁊ oīa pinguia. i. oēs deuo-
tiones. Iſti mercatores ⁊ ſi hic nō eijciun-
tur. q̄a nō diſcernunt̄ in eccl̄ia militanti. tñ
finaliter eijciētur de templo celeſti. Iuxta
illud Zacha. vltimo. Nō erit vltra negoci-
ator. Dicet enī dñs demonibꝫ illud Iohis
ij. Auferte iſta hinc. i. a cōſortio meo ⁊ bea-
torum. ⁊ mittite ī tenebras exteriores. vbi
erit fletus ⁊ ſtridor dentium.

¶ Dominica. XI. poſt trinitatis. I.
Sermo CIIII.

DVo homines aſ-
cenderūt in templū vt orarent
Luce. xviij. Quoniā vt ait beat⁹
Bern̄. ſup Cantica. Nihil ita efficax eſt ho-
mini ad gratiā pmerēdā recipiēdamq₃ et
ꝯſeruādam q̄ꝫ ſi homo omi tpe īueniatur
nō alta ſape ſed timere. Nec īmerito. Quis
enī ita ſecurus eſt de gr̄a acq̄ſita q̄ non tre-
pidet ⁊ timeat de ipius amiſſione. Cū di-
cat Apl̄s. Qui ſe exiſtimat ſtare videat ne
cadat. Sicut autē nullus debet eſſe ita ſe-
curus de adeptꝭ virtutibꝫ q̄n eas poſſit a-
mittere. ita nullus dꝫ de cōſequēda venia
pctōrum deſperare q̄n eam poſſit pmereri
Iuxta illud. Quacunq₃ hora ingemuerit
pctōr. omniū iniquitatū eius nō recorda-
bor Ezech. xviij. Quiſq₃ ergo in culmine
virtutū ſe ſtare credit. timeat ne cadat p ſu-
perbiā. ⁊ econuerſo. Quiſquis in pfundo
peccatoꝝ ſe iacere cōſpicit. ſperet q̄a p hu-
militatē reſurget. Iſta enī ſunt occulta iu-
dicia dei abyſſus multa. que ꝯſiderare ho-
mini multū eſt vtile. eo q talis cōſideratio
hominē ⁊ a tumore ſupbie reprimit ⁊ ad cō-
fidentiā erigit. Vñ Grego. omelia. xviij. ſu-
per Ezech. Sepe ſctōrū cogitatiōibꝫ ipſa
que hñt bona blandiūtur vt eoꝝ mētes in
aliqua fiducia ſui eleuēt. ſed prinus ad dei
occulta iudicia recurrūt quō alij ex virtuti-
bus ad infernū p elationē corruunt. alij ex
vicijs correpti ad celū p humilitatē leuan-
tur. Vñ nos ad humilitatē reuocans pro-
pheta terret ⁊ āmonet dicēs. Venite et vi-
dete opa dei. q̄ꝫ terribilis eſt in cōſilijs ſup
filios hominū. Quis enim cōſiderare va-
leat quātus ſup nos terror ſit cōſilioꝝ dei.
quādo et alter ex virtutibꝫ in finem tendit
ad vicia. ⁊ alter ex vicijs in virtutibꝫ cōcu-
dit finem. Vñ Salomon ait. Eſt via que
videtur hominibꝫ recta. ⁊ nouiſſimū ei⁹ du-
cit ad infernum. Prouerbio. xiiij. Decita-
q̄ꝫ occulti iudicij pfunda cogitare quid eſt
aliud q̄ꝫ alas deponere. i. de nulla virtute
ꝯſidere. ſed ſub magno timore trepidare.
Hec ille. Iſta duo hñ patuerūt ī his duo-
bus hominibꝫ quoꝝ mentio eſt in pñti euan-
gelio. Quorū vnus ex virtutibꝫ p elatōem
depuat⁹ finaliter corruit ad vicia ⁊ demū
ad ſupplicia. Alter vero ex vicijs p humili-
tatem ſublimatus ad virtutes puenit ad
premia. Quorū vita in verbis ꝓpoſitis bre-
uiter deſcribitur Cum dicit̄. Duo homi-
nes aſcenderūt in templum. vt dicitur in
pñti euāgelio. ¶ In illo tempore. Dixit ie-
ſus ad quoſdā qui in ſe cōfidebant tanq̄ꝫ
iuſti ⁊ aſpernabātur ceteros ⁊c̄. In quib⁹
verbis circa ſtatum humane cōditiōis de-
ſcribitur primo humanorū actuū diuerſi-
tas. Cum dicit̄ Duo homies. Scd̄o ſub-
ditur bonorū ⁊ malorū operandi exterio-

equalitas Cum dicit̃ aſcenderũt in tẽplũ.
Tertio ſubdit̃ intentiõis finalis vtilitas.
quia vt orarent. A C

Dixi primo ꝙ in verbis p̃miſ
ſis deſcribit̃ p̃mo
humanoꝝ actuũ diuerſitas Cũ dr̃. Duo
homines. Pro quo ſciendũ ꝙ in vita p̃ſen
ti duo ſunt genera hoĩm ſ̃m Aug⁹. in li. de
ciuitate dei. ſcꝫ ciues babylonis. i. vicioꝝ ꝛ
inferni ꝛ ciues hierl'm. i. virtutũ ꝛ paradiſi
Primi ſemꝑ ſuperba loquunt̃. ſuꝑba agũt
ſuꝑba cogitant. et ecõuerſo. Scḋi oĩa iſta
humiliter exercẽt. Primi ꝑ ſuperbiã om̃ia
bona p̃us acta deſtruũt. Scḋi ꝑ humilita/
tem oĩa mala p̃us ꝑpetrata redimũt. Pri/
mi apud homĩes apparẽt eſſe q̃d fuerunt. ꝛ
tñ in dei oculis ceciderũt. Scḋi hũano iu
dicio adhuc apparent eſſe q̃d fuerũt. ꝛ tñ in
oculis dei ſurrexerunt. De quibꝫ loquens
Iſidorus lib. ij. de ſũmo bono ca. vij. dicit
ꝙ q̃dam ſunt q̃ iam ſecrete ꝯuerſi ſunt. q̃ꝝ
ꝯuerſio q̃a nõ ꝓcedit ad publicũ apud eſti
mationẽ humanã. quales fuerũt tales ad
huc eſſe putant̃. iam tñ in oculis dei cecide
runt. multi reprobi apud hoĩes ſunt et a/
pud deum electi. Atq; item. i. iteruꝫ apud
homĩes multi electi putant̃ ꝛ apud deũ re
probi exiſtunt Salomone dicẽte. Vidi in
quit impios ſepultos q̃ etiã cũ adhuc viue
rent in loco ſctõ erant. ꝛ laudabant̃ in ciui
tate q̃ſi iuſtoꝝ operꝝ. ꝓpter q̃d ãmonet ideꝫ
dicens. Nullus igit̃ putet ſe electũ. ne forte
apud deũ ſit reprobꝫ. Hec ille. Iſta aduer
tens beat⁹ Aug⁹. in li. Soliloquioꝝ cap.
xix. exclamãdo ꝛ admirãdo diuina ꝯſilia
atq; iudicia dicit in hec ṽba. Magna ſunt
hec iudicia tua dñe deus iudex iuſte ꝛ for/
tis q̃ iudicas equitatẽ. ꝛ inſcrutabilia atq;
ꝓfunda. que cũ ꝯſidero cõtremiſcũt om̃ia
oſſa mea. ꝛ poſt pauca. Vidim⁹ dñe m̃ltos
ꝛ audiuimus a patribꝫ noſtris. q̃d vtiq; ſi/
ne magno timore non recolo. ſine magno
tremore nõ ꝯfiteor. Aſcendiſſe quidẽ p̃mi
tus vſq; ad celos. ꝛ inter ſidera nidũ ſuuꝫ
collocaſſe. poſtmodũ autẽ cecidiſſe vſq; ad
abyſſos. ꝛ aĩas eoꝝ in malis obſtupuiſſe.
Vidimus ſtellas cecidiſſe de celo ab impe
tu ferientis caude draconis ꝛ eos qui iace
bant inter puluerẽ a facie ſubleuãtis ma/
nus tue mirabiliter aſcẽdiſſe. Vidim⁹ vi/
uos moriẽtes ꝛ mortuos a mortuis reſur
gentes. et eos qui inter filios dei ambula/
bant in medio lapidũ ignitoꝝ q̃ſi nihiluꝫ
defluxiſſe. vidimus luceꝫ ꝯtenebraſſe ꝛ de
tenebris lucem ꝓceſſiſſe. quia publicani et
pctõres ꝛ meretrices p̃cedent incolas ĩ re/
gnum celoꝝ. filij autẽ regni hui⁹ eijcientur
in tenebras exteriores. Quare aũt omnia
iſta. illi in mortẽ deſcendũt. iſti autẽ aſcen/
dunt ad vitã in quã aſcẽdit angelus ꝛ de q̃
deſcendit diabolus. niſi q̃a quos p̃deſtina
ſti ipos ꝛ vocaſti ꝛ mũdaſti. Hec ille. Ex q̃/
bus om̃ibꝫ patet diuerſam eſſe viam actio
num humanarũ in merendo. Nam q̃dam
incipiũt mereri. ſed ante finẽ deficiũt. Alij
vero incipiũt ꝛ ꝑficiunt. Ex quo cõcludit
Iſidorus li. ij. de ſummo bono cap̃. vj. du/
plicem eſſe p̃deſtinatõem ſcꝫ electoꝝ ad re
quiem. ꝛ reproboꝝ ad mortẽ. Utraq; autẽ
diuino agit̃ iudicio vt ſemꝑ electos ſupna
ꝛ interiora ꝯſequi faciat. reprobos ṽo ſem
per vt infima ꝛ exteriora delectẽt deſeren/
do ꝑmittat. Et poſt pauca deſcribens iſtã
diuerſitatẽ dicit. Mira diſpoſitio eſt ſuꝑ/
ne diſtributiõis ꝑ quã hic iuſtus amplius
iuſtificat̃. impius amplius ſordidat̃. mal⁹
ad bonum aliq̃n ꝯuertitur. bonus ad ma
lum aliquãdo reflectitur. Vult quis eẽ bo
nus. ꝛ nõ valet. vult alter eſſe malus et nõ
ꝑmittitur. Introire datur ei q̃ vult eſſe bo
nus. alius nec vult eſſe nec ei dat̃ vt ſit bo/
nus. Iſte naſcit̃ in errore et moritur. Ille
in bono q̃ cepit vſq; ad finẽ ꝑdurat. Tam/
diu iſte ſtat quouſq; cadat. ille diu male vi/
uendo in fine ſaluat̃ repenteq; ꝯuertitur.
Vult prodeſſe in bono iuſtus nec p̃ualet.
vult nocere malus ꝛ nõ valet. Iſte vult do
vacare ꝛ ſeculo impedit̃. ille negocijs impli
cari cupit nec ꝓficit. Dominat̃ mal⁹ bono.
bonus damnat̃ pro impio. impius hono/
ratur ꝓ iuſto. Hec Iſidor⁹. Iſta bene p̃a/
tuerunt in iſtis duobꝫ hominibꝫ ſcꝫ phari/
ſeo ꝛ publicano. Quoꝝ primus ſcꝫ phariſe
us tamdiu ſtabat ĩ bono quouſq; cecidit.
publicanus vero licet ĩ malo prius ſtabat.
tamẽ tamdiu ſtetit quouſq; ſurrexit ꝛ in fi
nem ꝑdurauit. Sic iudas ceperat quideꝫ
hominibꝫ apparere iuſtus. et tamdiu ſtetit
quouſq; ꝑ diaboluꝫ decept⁹ cecidit. Mag
dalena vero hominibꝫ apparebat peccatrix
et tamdiu ſtetit in errore quouſq; ꝑ gratiã
viſitata ad bonũ reſurrexit et perdurauit
Ex quibꝫ colligunt̃ duo eſſe genera homi/
nũ in eccleſia militanti. Quorum vnuꝫ eſt

qui et ſi agũt aliqua de genere bonorũ. fi/
naliter tamẽ damnantur. De quibus dicit
Bernã. ſuper Cantica. ſermõe. xxiij. Eſt lo
cus apud deũ de q̃ ſuper rationalẽ repro/
bam q̃dem creaturam ĩmobilis vigilat ſe
cretiſſima ⁊ ſeueriſſima animaduerſio iu/
ſti iudicis dei. terribilis in ꝯſilijs ſuper fi/
lios hominũ. videtur inq̃t a timorato con
templatore hoc loco deus iuſto ſed occul/
to iudicio ſuo reproborũ. nec diluens ma/
la nec acceptans bona. Inſuper ⁊ corda in
durans. ne forte doleant ⁊ reſipiſcant ⁊ cõ
uertanẽ ⁊ ſanet eos. Et hoc nõ abſq̃ certa
⁊ eterna ratione. Q̃d tanto formidoloſius
ꝯſtat eſſe q̃nto immobilius fixum extat in
eternitate. Pauendũ eſt valde q̃d in ꝓphe/
ta de huiuſmodi legim⁹. vbi loquẽs deus
ad anglos ſic ait. Miſereamur impio. q̃b
pauẽtibꝫ atꝫ q̃rẽtibꝫ ñ differt facere iuſticiã
nõ inquit. ſubdens cauſam. in terra inquit
ſanctorũ iniqua geſſit. non videbit gloriã
domini. Hec ille. ¶ B ¶ Secũm gen⁹ ho/
minũ eſt q̃ ⁊ ſi agunt tales aliqua mala. ta/
men finaliter ſaluabunẽ. De quibus idem
Bernã. vbi ſupra dicit. Stat ꝓpoſitum ⁊ di/
ſtat ſententia pacis ſup timentes. ĩpoꝝ ⁊
diſſimulans mala ⁊ remunerans bona. vt
miro modo eis nõ bona ſed ⁊ mala coope/
ranẽ in bonum. Et ꝑ hoc idem inducit il/
lud. j. Johis. iij. Omnis qui nat⁹ eſt ex deo
nõ peccat. q̃a generatio celeſtis. i. eterna p̃/
deſtinatio cuſtodit eum. nõ q̃ tales nunq̃
peccaſſent Iuxta illud. Beatus vir cui nõ
imputauit domin⁹ peccatũ. Nos ergo di/
cit q̃ſi nunq̃ peccaſſe. q̃niam ⁊ ſi qua delic̃/
ſe videnẽ in tempore. non tamẽ apparẽt in
eternitate. q̃a patris eorum caritas operit
multitudinẽ peccatoꝝ. Nos dicit Ps. bea
tos. quorũ remiſſe ſunt iniquitates. ⁊ quo
rũ tecta ſunt peccata. Ex quo accipi poteſt
q̃ electi ⁊ ſi q̃nq̃ exorbitãt. correcti tñ emẽ
dantur. Et q̃dam eorũ etiam ſi ab homini
bus corripiunẽ in viam quam reliq̃rant re/
deunt. vt dicit Aug⁹. in li. de correp. ⁊ grã.
de pe. diſt. ij. Quicunq̃. Ex quo dicit Au/
g⁹. ibidem. q̃ in talibꝫ ſtat immobile et fir/
mũ fundamentũ dei hñs ſignaculũ hoc.
Scit deus q̃ ſunt eius. Et horũ fides q̃ ꝑ
dilectiõem operaẽ profecto aut omino nõ
deficit. aut ſi q̃ ſunt quorũ fides deficit. re/
paranẽ anteq̃ vita finiaẽ iſta. ⁊ deleta iniq̃
tate q̃ intercurrerat vſq̃ in finem ꝑſeuerã/
tie deputanẽ. Patet itaq̃ ſcḋm Aug⁹. q̃ nul/
lus p̃deſtinatorũ ex bono in malũ cõmuta
tus finit hanc vitam. Sicut patet de pau
lo petro ⁊ magdalena ⁊ publicano. imo ſcḋm
Aug⁹. etiam hoc ipm̃ q̃ deuiãt et exorbitãt
ſcꝫ peccãdo mortaliter. vt dicit ad Roma.
viij. ca. deus faciet eis ꝓficere in bonũ. q̃d
intellige occaſionaliter. q̃a fortiores reſur
gunt. vt dicit. xiij. diſt. Nerui. in fine. ⁊ diſ. l.
Conſiderãdũ eſt. ⁊ ca. Fidelior. Iſtud pa/
tet de petro. de q̃ dicit Ambro. in Omelia.
Fidelior fact⁹ eſt petrus poſtq̃ fidem ſe ꝑ
didiſſe defleuit. atq̃ ideo maiorem gratiã
reperit q̃ amiſit. Q̃d exponit Archidia. l.
di. Fidelior. i. in fide firmior. ⁊ maiorẽ gra
tiam reperit. i. digniorẽ virtutem. Coope/
ranẽ ergo etiã eis mala in bonũ. vnde dici
tur Roma. viij. q̃a occaſionaliter faciũt eos
ꝓficere vt habeant verũ bonũ. vel illa de/
uiatio ⁊ exorbitatio. i. pena q̃ ſubeunt pro
deuiatione facit eos ꝓficere. q̃a cũ affligũ/
tur pena ſe recognoſcẽtes humilianẽ. i. hu
miliores fiunt. Ex quo ꝯcludit gloſa in di
cto ca. Quicũq̃. ⁊ cañ. Firmũ. tamẽ alibi
hñtur pro vno. q̃ predeſtinatos etiã dum
ſũt mali ſcit eos. i. amat ⁊ defendit de⁹. Et
per hoc q̃ eos defendit apparet hoſtibus ⁊
inimicis q̃ ipi ſunt ſignaculũ dei. Habent
enim p̃deſtinati etiam dũ mali ſunt quen/
dam caracterẽ q̃ diſtiguũtur a damnãdis
Unde ex tribu iuda. xij. milia ſignati. Iſte
aũt caracter eſt ſignum amicis ⁊ inimicis.
Amicis vt accedãt. inimicis vt territi fugi
ant. Quia igiẽ iſta nobis incerta ſunt ⁊ du
bia. q̃s ſcilicet ſit p̃deſtinat⁹ ad vitã. quis
preſcitus ad damnationem. Ideo non re
ſtat nobis niſi tremendum ⁊ trepidandũ
in conſpectu dei. Nã tota ſalus noſtra in
deo eſt. Unde ſicut nullus poteſt deo deſe
rente penitere. ita nullus poteſt ſua pecca/
ta cogitare et videre ⁊ plangere vnde cecã/
derit niſi d̃o reſpiciẽte. ⁊ vtrũq̃ fit iuſto dei
iudicio. Nã vt dicit Iſidorus li. ij. de ſum
mo bono cap. xv. Quidam reproborũ in
poteſtate demonum relinquuntur occulto
dei iudicio ⁊ iuſtiſſimo. Et q̃dam electorũ
dimittunẽ diuina iuſticia incidere in erro/
rem peccati. ſed tamen miſeratione ei⁹ re/
ducti denuo conuertuntur. Sicut patuit
de iſtis duobus. ſcilicet pharifeo ⁊ publica
no. per quos duos ſignificantur duo gene
ra hominum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dixi ſecūdo ꝙ in verbis p̄miſſis tangitur bonorum ꝛ malorū exterior operandi equalitas Cum dicitur. Aſcenderūt in templum. Scdm enim Auguſti. tam maliq̃ȝ boni equaliter eccleſiaȝ viſitant. equaliter ſacramenta exterius ſacramentaliter ſumunt. equaliter exterius occurrūt. equaliter verbuȝ audiunt. ſed non equaliter ex his interius proficiunt. Quantū ergo ad hoc iſti duo. ſcilicet phariſeus ꝛ publican⁹ fuerunt equales. quia equaliter in templū aſcenderunt. ¶ Circa quod ſciendū eſt de duplici aſcenſu cuilibet homini neceſſario ꝛ vtili ad ſalutem. Nam aſcēdere debet homo corporaliter in templum materiale ad orandū. ſm hyſtoriam euāgelij. Et ſic aſcēdere debet homo mentaliter ad templum mentale ad contemplandū ſm allegoriam myſterij. De primo aſcenſu dicit euangelium ꝙ duo homines aſcenderunt in templum. Sic Petrus ꝛ Johannes aſcenderunt in templum. Et quia heretici. huſſite ꝛ wickklephiſte nituntur templum dei reprobare aſſerentes non eſſe orandum in templo. ſed in omni loco. Ideo contra iſtuȝ errorem aliqua videamus. Primo igitur dicunt pro ſua opinione et erroris ſui fundamento eſſe illud Johānis. iiij. Venit tempus quādo nec in hoc monte neq̃ȝ hieroſolymis adorabitur dominus deus ꝛc. q̄a ſpiritus eſt. et eos qui adorant. in ſpiritu ꝛ veritate adorare oportet. Item Actu. vij. dicit. Deus non inhabitat in templo manu facto. Item Math. vj. Tu autem cum oraueris intra cubiculum tuuȝ ꝛc. ergo vt dicunt ſufficit camera. nō eſt neceſſaria eccleſia. Ad q̄d reſpōdeo ꝙ nō edificam⁹ eccleſias. vt ibi de⁹ localiter contineat. ſed vt decentius colatur ꝛ adoretur. Et autem ſibi hoc placeat. patet per illud quod dixit. Domus mea domus orationis vocabitur Matthei xxj. Luce. xix. et Johānis. ij. Et ergo chriſt⁹ dixit. veri adoratores adorabunt patrem in ſpiritu. quo ad hoc loquit. vt reprobet ſuperſtitōeȝ gentilitatis. q̄ credebant deū localiter ibi ſicut quoddā idolum contineri. et nō alibi. q̄d tamē nullus chriſtianorū hodie cōcipit. Per hoc tamē nō reprobat fieri eccleſias ꝛ templa materialia. q̄a nō dicit. venit tempus quādo deſtruent eccleſie. ſed dicit. quādo nec hic ſcilicet apud Samaritanos. nec in hieroſolymis ſcilicet tm̄. ſed etiam apud gētes cōuertēdas per nomē meū. adorabūt patrē in ſpiritu. i. ſpūaliter de deo fide credētes. Et aūt dicit de cubiculo. intellige de cubiculo mētis q̄ntū ad ei⁹ q̄etem. Nō patȝ ex eo. q̄a alias q̄ nō haberet cubiculū nō diceret orare ad litteram. cū nō hr̄et q̄d clauderet. Vn̄ ꝛ apl̄i legūtur habuiſſe eccleſias ꝛ in eis oraſſe. Et xp̄s freq̄nter et oraſſe ꝛ p̄dicaſſe legit in templo. vt dicit Math. xxj et Luc. xix. Erat q̄tidie docens in templo. Et Luce vltimo dicit. ꝙ apoſtoli erant in templo laudātes. Et Apl̄s. j. Corinth. xj. dicit cōtra dehoneſtātes eccleſiam. aut eccleſiam cōtemnitis. Item Petr⁹ ꝛ Johānes aſcenderūt in templū Actuū. iij. Iteȝ Actuū. ix. Ingreſſus paulus in templum predicabat. Quātū aūt ſit vtile ꝛ meritorium orare ī eccleſia materiali. patet ex pluribꝫ. dicit em̄ Ps. In eccleſijs bn̄dicite domino. Et alibi. Laudate dn̄m in aula ſancta eius. Prima igit ratio eſt q̄re ī eccleſia eſt orādum. q̄a ibi oratio ex pegrinatione eſt laborioſior. Et cū om̄e meritoriū debȝ eſſe penale. ſeq̄tur ꝙ taliter laborans maxime meret. Scdo q̄a ibi opus ex obediencia eſt accepti⁹ deo. ꝛ ꝑ ꝯſequēs in merēdo eſt ampli⁹. Tertio quia in domo plus elongata ab opere et ſollicitudine ſeruili. eſt anim⁹ purgatus deuotior. Quarto ad placandum et hortādum. Hortans recipere ex cōcurſu fidelium ſeſe iuuantiū quilibet eſt aptior. Quinto q̄a ex ſanctificatione templi aliq̄d ſanctitatis remanet in domibꝫ materialibꝫ. Vnō exercit⁹ diaboli ad temptādū orātes eſt debilior. Diaboli em̄ vbi ſuperant locū fugiūt. Sexto q̄a talis modus viſitādi domū dei ꝛ oratiōis ē ſenſus anagogia figuratior. Cū eccleſia materialis ſignificat tropologice mētem mundam. Anagogice celeſtē hierl̄m. Et deambulatio ad eccl̄iaȝ. ſignificat p̄ntis vite pegrinatiōem. fideles aūt limīa ſcōꝝ viſitando cōſiderāt cum apoſtolo Hebreo. xiij. ꝙ nō habent hic manentem ciuitatem. ꝛ ꝙ dies peregrinatiōis poſt lapſum limitati ſunt. vt in ſudore veſcantur pane ſuo in penam peccati Geneſis. iij. Et ſic ſignificatur ꝙ homo ad laborem naſcitur. Job quinto. Et ꝙ militia eſt vita hominis ſuper terram. Job. vij. Poteſt tamen eſſe efficaci

oꝛ ratio ad h̄.q2 poſt lapſum peccati opoꝛ/
tet ad ratiōem opis meritoꝝ ꝙ ſit laboꝛi/
oſum vel penale vltra ſtatum innocētie.q2
dicit Lincomenſ. Opoꝛtet offendentē vl/
tra antiquum debitū ad hoc vt ſatiſfaciat
erogare.i.addere aliq̄d. Ideo nō ſupereſt
q̄d vltra ſtatū innocētie ſuperogemus niſi
penalitas. Opoꝛtet ergo ꝙ oꝛatio placida
deo ſit.cū pena ieiunij vel laboꝛis aut ele/
moſine.qđ xps Math.v.videt̄ dicere. Si
diligitis eos qui diligūt vos quā mercedē
habebitis. Nōne publicani hoc faciūt.q̄ſi
di. Opoꝛtet lapſos ad rationē opis meri/
toꝝ ſupaddere aliquid ſuperogabilis in
ratione difficultatis ꝛ penalitatis publica
noꝝ ꝛ gentiliū ad rationē cōmodi tpalis.
Vn̄ Actuū.xiiij.dicit̄. Per multas tribu/
lationes opoꝛtet vos intrare in regnū ce/
loꝝ. Et hac puto ratiōe deus in veteri te/
ſtamento vnicū ſolum templū hieroſoly/
mis fieri p̄cepit. Ad illud omnes iudei de
longinq̄ſſimis partibꝫ pegrinari debebāt
ter in anno ſub ratione p̄cepti. Vn̄ nō licu
it alibi paſcha celebꝛare. nec offerre ꝓ pcō
niſi ibidem. Sexta ratio eſt. quia deuota
oꝛatio ꝓximi aſſiſtentis exemplificat ꝛ ex/
citat aliunde deſides ad oꝛandū Math.
v. Sic luceat lux veſtra. vnde ex iſta cauſa
alternant clerici nunc cū nota.nūc cū muſi
cis inſtrumētis.nunc ſine talibꝫ.vt ex oꝛa/
tionis alternatione fiat laicis ꝛ clericis o/
ratio ſapidioꝛ. Et vt hec vtiliter fierent.ex
pediret talia facere cū magna diligētia ꝛ at
tentione ꝛ deuotione qua pōt fieri maioꝛi.
ne fructus oꝛōnis tam in ip̄is q̄z laicis fru
ſtraretur ex diſſolutione cantus. Vnde.ij.
Eſdre vl' Neemie.viij.dicit̄. Et Eſdras le
git in libꝛo legis dei diſtincte ꝛ apte ſcʒ ad
intellig ndū. ¶ D ¶ Poſtq̄z autē vt dictū
eſt ꝑſuaſum eſt fidelibꝫ templū materiale
congruum foꝛe locū laudis diuine. Reſtat
breuiter videre de aſcenſu ad templū p̄di/
ctum. Aſcendendū eſt igitur ad illud q̄rtu
oꝛ gradibꝫ.q̄zuis octo gradibꝫ aſcendebat̄
ad templū hieroſolymitanū. Nos tn̄ q̄rtu
oꝛ ponamꝰ gemināđo quēlibet ad duos.
Primus gradꝰ eſt lectio.ſcđus meditatio.
tertius oꝛatio.q̄rtus ꝯtemplatio. Hec eſt
autē ſcala fideliū qua de terra ad celū ele/
uantur ſm̄ Bern̄.in lib.de quattuoꝛ gra/
dibꝫ ſpiritualibꝫ. Lectio fit in p̄dicatione.
cum ſcriptura aperit̄ nobis vel ꝑ nos vl' ꝑ
alios. Meditatio cū ſtudioſa mente occul
te veritatis noticiā ꝑ rationē inueſtigamꝰ
Oꝛatio vero eſt deuota coꝛdis intentio.ꝛ
ꝓ bonis adipiſcendis ꝛ malis amouendis
ſupplicatio. Contemplatio eſt mētis in de
um ſuſpenſe ſupra ſe quedā eleuatio eter/
ne beatitudinis gaudia deguſtando. Le/
ctio ergo querit.meditatio inuenit.oꝛatio
poſtulat.ꝯtemplatio deguſtat. Vn̄ queri/
te legendo.ꝛ inuenietis meditādo.pulſate
oꝛando.ꝛ aperietur vobis contemplādo.
Spiritualiter autē loquēdo debemꝰ aſcē
dere tripliciter. Primo a ſtatu culpe ad pe
nitentiā.ſcđo a penitētia ad iuſticiā.tertio
a iuſticia ad ꝯtemplationis eminentiā. De
primo aſcenſu dicit̄.ij. Regum.xv. Dauid
aſcendebat cliuum oliuarū flens ꝛ oper/
to capite ꝛ nudis pedibꝫ incedens. Per q̄đ
ſignificat̄ aſcenſus pctōꝛis ad ſinū diuine
iuſticie.miſcđie ꝛ pietatis ꝑ eius ꝯſiderati
onem q̄ fleuit ꝑ contritionē.ꝛ operto capi/
te ꝑ exterioꝛem ꝯfuſionē.nudat pedes.i.
reuelat affectus ſuos ꝛ deſideria ꝑ ꝯfeſſio/
nem. Ita aſcendit ſanctꝰ iſte publicanus q̄
conſiderata pietate diuine miſcđie dixit.
Deus ꝓpicius eſto mihi pctōꝛi. Bene mun
dauit pedes affectuū qui ſe dixit pctōꝛem.
operto autē capite q2 poſt cōfeſſionem nō
audebat oculos ī celū leuare. Et ſignificat
ſtatum incipientiū.quoꝝ eſt erubeſcere ꝑ
peccatis. De ſcđo aſcenſu dicit̄ Iſaie.lvij.
Sup montē excelſū ꝛ ſublimē poſuiſti cu
bile tuū.i.ꝓpoſitū tuū in opibꝫ iuſticie.ꝛ il/
luc aſcendiſti vt imolares victimas.vincē/
do auariciā ꝑ largitatē.ſupbiam ꝑ humili
tatem.ꝯcupiſcentiā ꝑ caſtitatē ꝛ ſobꝛieta/
tem. Iſte eſt aſcēſus ꝓficiētiū quoꝝ eſt in/
tendere opibꝫ iuſticie ſatiſfaciētis. De ter/
tio aſcēſu dicit̄ Cant.viij. Que eſt iſta que
aſcendit de deſerto.q2 verꝰ ꝯtemplatiuus
deſerit mūdū ꝛ ſeip̄m.delicijs affluens.ꝑ
p̄elibationē gaudioꝝ internoꝝ ꝛ eternoꝝ
innixa ſup dilectū ſuū.q̄a nihil inter ip̄m ꝛ
xp̄m.nihil appetit p̄ter xp̄m. Aſcende igit̄ a
delicijs ad caſtitatem.a diuitijs ad carita/
tem.ab honoꝛibus et excellentijs ad hu/
militatē. Et ſic aſcenditur a ſtatu culpe ad
penitentiam. De aſcenſu a delicijs ad ca/
ſtitatem habet̄ figura Actuū.viij. Aſcende
bat eunuchus.ꝑ quem figuratur vir iuſtꝰ
ꝛ cōtinens ꝛ fluxa cōcupiſcentiarū in ſe ex/
tinguēs. Vn̄ Hieremie.iiij.dicit̄. Ecce q̄ſi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nubes aſcendet. quia caſtitas eſt refrigeri/
um ꝛ vmbraculū temptationū. De aſcenſu
a diuitijs ad caritatem habeť figura Ju/
dicū. xiij. Aſcendit flāma altaris in celum.
ꝛ angelus domini pariter in flāma aſcen/
dit. Quod fit quādo coꝛ inflāmatur ꝑ amo
rem. tunc enim aſcēdit per caritatem. De
aſcenſu ab honoꝛibꝫ ad humilitatē habeť
figura Jſa. liij. Aſcendet ſicut radix de ter
ra ſitienti. Radix que terra tegiť ſignificat
humilitatē. quādo ſe ſemꝑ occultat ꝛ abie
ctam ꝛ vilem reputat. ꝛ tamē arboꝛem ſu/
ſtentat ꝛ ramos viuificat. Jlle etiā q̇ aſcē/
dit a penitētia ad iuſticiā debet aſcendere
ad tria. Primo in coꝛ ſuū. vt recogitet pec/
cata Geneſ. ij. Fons aſcēdebat e terra. ir/
rigans vniuerſam ſupficiē terre. quia ex re
cogitatione peccatoꝛū ſequiť effuſio lacri/
marū. Scđo debet aſcēdere in deū vt re/
cogitet eius mādata Jſaie. ij. Aſcendamꝰ
in montem dn̄i Et ſequiť. Docebit nos vi
as ſuas. id eſt. mādata. Tertio debet aſcē/
dere in proximū vt omīa inter ipm̄ ꝛ illum
ſint pacifica Apocalip. vij. Vidi alterū an
gelum aſcendētē ab oꝛtu ſolis. habentem
ſignū dei viui Alter angelus eſt pacificus
xp̄ianus. q̄ angelus nunq̄ iraſciť. qui ha/
bet ſignū dei. id eſt ſignū crucis ꝛ recōcilia
tionis fraterne. q̄ ꝑ crucem nos recōcilia
uit. Sic ꝛ nos debemꝰ fratribꝫ recōciliari
Mace. vj. Vade prius reconciliari ꝛc. Jlle
etiā qui aſcēdit a iuſticia ad ꝯtemplatiōis
eminētiam debet aſcēdere ad tria. Primo
debet aſcēdere ad cōtemplandū pr̄is po/
teſtatem. Hieremie. xlix. Aſcēdet q̄ſi aqui/
la ꝛ volabit. Aquila ſignificat cōtemplan/
tem. qui ꝓpter viſum limpidioꝛē ꝛ volatum
altioꝛē debet cōſiderare diuinā poteſtatē
in creaturiſ. oīa ſua opa referēdo in deū vt
cognoſcat ſuū defectū. Scđo debet aſcen/
dere ad cōtemplandū filij veritatē Exodi
xix. Aſcēdit in montē. vbi ꝓhibeť ꝓmiſcuū
vulgus aſcēdere. Moyſes ſignificat virū
a fluxu mūdi ſeparatū. Jnterꝓ̄tatur enim
aſſumptus ex aq̄s. ad ſignificandū q̄ nul/
lus habet veritatē melius cognoſcere niſi
qui fluxū mundi deſerit. Tertio debꝫ aſcē
dere ad cōtemplandū ſpūſſancti bonitatē
Canticoꝝ vltimo. Aſcendā in palmā ꝛ ap/
prehendam fructꝰ eius. Palma ſignificat
ſpiritūſctm̄ ꝓpter dulcedinē fructus dono
rū ꝛ gratiarū ipius Ecci. xxiiij. Spūs me

us ſuper mel dulcis. Jſti aſcēſus ſunt mul
tū vtiles. q̄ patris poteſtas cōſiderata in
ducit timoꝛē. Filij veritas inducit doloꝛē.
Spūſſancti bonitas inducit amoꝛē. Et
tantū de ſecūdo. ¶ E ¶

Dixi tertio q̄ in verbis ꝓmiſ/
ſis ſubiungitur in
tentionis finalis vtilitas. cū diciť. vt oꝛa/
rent. Ad hoc nanq̄ debet eſſe totū noſtrū
ꝓpoſitū ꝛ ſtudium vt oꝛemꝰ pro defectibus
noſtris deū amonēdis ꝛ donis ſuis largi/
endis. Nec īmerito. Dicit enī Henricꝰ de
vrmaria libꝛo. ix. de ꝑfectione interioꝝ ho
minis cap. j. q̄ ad oratiōis ꝑfectiōem omnī
um tendit ſtructura virtutū. ꝛ ipe v̄tutes
abſq̄ oꝛonis iugitate nō poſſunt comple/
ri. Circa q̄d ꝯſideranda ſunt tria. Primo
qualis debet eſſe oꝛans. Scđo qualis de/
bet eſſe oꝛatio ad foꝛmam verboꝝ. Tertio
de modo oꝛādi. Primo igiť debꝫ eſſe oꝛās
bene diſpoſitꝰ. ſcꝫ cōtritus ꝛ humilis. et h̄
nō ſolum in oꝛone. ſed etiā ante oꝛonē de
bet ſe homo diſponere. Quia dicit Euſe/
bius Ceſarienſ. in quadā epiſtola. Vnuſ/
quiſq̄ anteq̄ in oꝛone procūbat om̄es co/
gitationes ſupfluas ab animi ſui intentio/
ne repellat Et Jſido. li. ij. de ſummo bono
ca. vij. dicit. Purgādus eſt pꝛiꝰ animꝰ tem
poꝛaliū rerū cogitatiōibꝫ. vt pura acies coꝛ
dis ad deū vere ꝛ ſimpliciter dirigatur Et
Henricꝰ li. ix. vbi ſup ca. ij. dicit. Quales ī
oꝛone volumꝰ inueniri. tales nos opoꝛtet
ante tp̄s oꝛonis ꝑparare. Ex p̄cedenti enī
ſtatu mens in ſupplicatōe foꝛmaſ. Et idcir
co q̄cq̄d volumꝰ vt nob̄ oꝛantibꝫ nō ſurre/
pat. an̄ oꝛonē de nr̄o pectoꝛe debemꝰ illud
euellere. Que ſunt aūt remouēda an̄ oꝛo/
nē oñdit idē ibidē di. Primo ſollicitudo
rerū tp̄aliū eſt penitꝰ abſcindēda. Scđo
vt nulliꝰ negocij curā nec memoꝛiā admit/
tamꝰ. Tertio vt detractiones ꝛ vaniloquia
ꝛ oēs ſcurrilitates ſiľr amputemꝰ. Quar/
to ire ꝛ triſticie ꝑturbatio funditꝰ eſt eruen
da. Quinto vt fomitē carnaľ ꝯcupiē a coꝛ/
de nr̄o radicitꝰ euellamꝰ. ꝛ ita q̄buſlibet vi/
cijs penitꝰ abſciſſis iacienda ſunt primum
ꝓfunde humilitatis incōcuſſa fundamen/
ta. Hec ille. De ſcđo ſcꝫ d̄ foꝛma v̄boꝝ oꝛa
tionis ſciendū q̄ oꝛo nr̄a debꝫ eē ad ſilitu
dinē oꝛonis iſtiꝰ publicāi ꝛ iuxta ꝯſiliū ſal/
uatoꝛis Mat. vj. Oꝛātes nolite multū loq̄
ꝛ iuxta ſuaſū apl̄i dicētiſ. Volo vos ī eccīa

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quincꝫ verba loqui. Iſta quincꝫ verba ſunt
verba publicani. ſcꝫ. deus ꝓpicius eſto mi/
hi peccatori. Vn̄ Salomon dicit Ꝙ talis
breuis oratio penetrat celū. Sed diceres
ſi ſic. igitur nō eſt diutine orandū. ſicut ho/
die dicūt heretici. q̄ omnibꝫ officijs diuiniſ
ꝛ eccleſiſticis dimiſſis. paucꝭ vtunt̄ verbis
in miſſa ꝛ alijs horis. allegātes illud Mat
thei. vj. Orantes nolite multū loqui. Ad
qd̄ reſpōdet̄ ꝙ xp̄s nō intendit prohibere
diuturnitatē oratiōis. Nam ipſe ſolus erat
pnoctans in oratiōe. vt dicit̄ Luce. vj. ſed
ꝑ illa verba elidit quendā errorē gentiliū
quo credebant oratiōes vocales q̄nto ꝓli/
xiores tanto eſſe meliores. Sic etiā puta/
bant ꝛ phariſei. q̄a ſicut oblatio quāto eſt
maior. tanto eſt melior. Deſtruens igitur
hūc errorē xp̄s. ponit exemplum de vidua
paupcula. q̄ nō ex magnitudine oblatiōis
ſed intentionis cōmendata eſt Marci. xij
Et Luce. xij. Videte ꝛ cauete ab omī aua/
ricia. q. d. q̄a nō in habūdantia diuitiarū
ſed virtutū conſiſtit honor iuſtorū. Nō er/
go xp̄s ꝓhibet ſimpliciter ꝓlixitatē orōniſ
ſed eo modo q̄ ethnici faciunt et gentiles.
Populus enī gentilis erat in errore q̄dru
plici in hac parte. Primo enī arguebant ſi
oratio aliq̄liter diuturna eſt bona. tūc ora
tio in duplo diuturnior eſt melior. Et ſic i
infinitū. Sed neſciūt q̄a virtus cōſiſtit in
medio. ideo nō poteſt excedere mediū ſibi
a ratione determinatū. Oratio ergo voca/
lis de q̄nto excitat deuotōnē interiorē ho
minis orantis. tantū eſt vtilis. Si aūt di/
ſtrahit tunc eſt nociua. Ita dicit Tho. ij. ij.
q. lj. Scd̄o putabant iſti ꝙ oratio vocalis
poteſt ꝑ ſe eſſe meritoria. ſicut hodie putāt
fatui xp̄iani. Sed cōſtat ꝙ oratio facta in/
debite. ſcꝫ in mortali peccato vel ſine deuo
tione mentali. eſt nociua. Vn̄ Aug⁹. in epi
ſtola. iiij. ad probā viduā. q̄ fuit vxor adel
phi cōſulis. ꝙ xp̄s nō prohibet diuturnū
affectū. cū ipſemet in hm̄oi oratione pnocta
uit. Sed ꝓhibet multa loq̄ ſupflua. Vnd̄
dicit Aug⁹. Abſit ab oratione multa locu/
tio. ſed nō deſit multa precatio ſi feruēs ꝑ/
ſeuerat intentio. Vn̄ patet ꝙ multa loq̄ in
orando eſt rem neceſſariam ſupfluis agere
verbis. Multum enim orare eſt multum
eum quem precamur diuturna cordis in/
tentione pulſare. Nam plerūcꝫ hoc nego/
ciū plus gemitibꝫ q̄ꝫ ſermonibꝫ agit̄. plus

fletu q̄ꝫ affatu. Et ex hoc vult Aug⁹. ꝙ ſolū
illa oratio eſt meritoria q̄ ꝓcedit ex diutur
nitate affectus deuotiōis. licet verba ſint
breuia vel interdū nulla. ſicut patet d̄ moy
ſe Exodi. xvij. ꝛ. xiiij. Et de Anna. j. Regū. j
q̄ ambo quaſi tacendo orabant. ꝛ tn̄ in con
ſpectu dei dicebant̄ clamare. Tertio puta
uerunt iſti gentiles ſupſtitioſe adorantes.
ꝙ dn̄s verbis cōpoſitis aut ꝑſuaſiuis ꝛ co
loratis potius moueret̄ q̄ꝫ alijs ad exaudi
endū vel ꝙ abſens vocibꝫ altioribꝫ ꝓuoca/
retur. vel q̄ſi ignorans verbor̄ ambagibꝫ
doceatur. Cui opinioni illudit helias. iij.
Regū. xviij. dicens gentilibꝫ ꝓphetis Baal
Clamate voce maiori. Deus enī veſter eſt.
et forſitan cū alio loq̄tur. aut in diuerſorio
aut in itinere aut certe dormit vt excitetur
Que verba loquit̄ ꝓpheta ſm̄ eorū falſam
opinionē in eorū ꝑſona. vt experiētia ope/
ris error eorū deſtruat̄. Vnde ſeq̄tur. Cla
mabant ergo voce magna. et incidebāt ſe
iuxta ritum ſuū cultris et lanceolis donec
ꝑfunderent̄ ſanguine. Et iſtū errorem re/
citat Criſo. ſup Mattheū omel. ij. Quar/
to errabant in hoc q̄a non credebant ſuffi
cere vnā orationē ad om̄ia impetrāda. Et
ideo multiplicabant orōnes ſm̄ multipli
cationē temporaliū orantes prolixe. Sed
xp̄s ꝑ oppoſitū dixit. Primū q̄rite regnum
dei ꝛc. ꝛ om̄ia hec adijcient̄ vobis. Et i ora
tione ſua ſolū docet petere panē noſtrum
q̄tidianū pro om̄ibꝫ tpalibꝫ. Quo ergo ad
hanc ꝑfectionē forma verbor̄ oratiōis iſti
us publicani fuit multū cōmendabilis. q̄ꝫ
breuis in verbis et in ſenſu vtilis. q̄a petit
remiſſionē peccator̄. ¶ F ¶ Quantum er
go ad formā diuerſor̄ negocior̄ pro quibꝫ
formatur et regulat̄ noſtra intentio eſt ſci/
endū ꝙ aplus ponit quattuor ſpecies ſup
plicationū. Prima eſt obſecratio q̄ fit pro
peccatis vel p̄teritis vel p̄ſentibꝫ. ꝑ quā ve
nia poſtulatur. et pertinet ad incipientes.
Et hanc chriſtus in ſe exemplificauit cū
orauit dicens. Pater ſi fieri pōt tranſeat
a me calix iſte. Scd̄a eſt oratio in qua ali/
quid deo offerim⁹ vel vouem⁹. quod fit cū
quaſi ſpreto mundo ſpondemus nos to/
ta intentione domino ſeruituros. Et iſta
reſpicit illos qui iam ſunt in profectu ſpūa
li ꝛ appetitu fructū ꝛ q̄dā mētis ſublimitate.
Et hanc xp̄s in ſe oſtēdit Cum dicit. Pa/
ter ego te clarificaui ſuper terram. opus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

conſummaui q̄d dediſti mihi Johis.xvij.
Tertia eſt poſtulatio quaȝ ꝑ caris noſtris
vel ꝑ pace totius mundi ſolem⁹ emittere.
Et iſta reſpicit illos qui ꝑfecti exiſtentes
in ſe ꝑ alijs intercedunt. Et hanc xp̄s etiā
in ſe oſtendit.cum dixit. Pater q̄s dediſti
mihi volo vt vbi ego ſum ꝛ illi ſint mecū.
Quarta eſt gratiarū actio quā ꝑ beneficijs
diuinis vel etiā eternaliter ꝑparatis aīa
deo ꝑ ineffabiles exceſſus refert. Et perti/
nent iſta ad cōtemplatiuos. quā etiaȝ xp̄s
habuit cum dixit Math.xj. Confiteoꝛ ti
bi pater domine celi ꝛ terre.i. grās ago ti/
bi ſc̄m Hieronymū. Licet autē xp̄us iſtas
ſpecies ſingulariter ꝛ ſeoꝛſum oſtendit.tn̄
poſſunt oēs ſimul ī vnā miſceri ſc̄m Hen
ricū de vrmaria li.ix.de ꝑfectione interio/
ris hoīs cap.viij. De tertio ſcȝ de modo
orandi eſt ſciendū q̄ modus orandi debȝ
eſſe oꝛdinatus ꝛ regulatus tam in mēte q̄ȝ
in coꝛpoꝛe. In mente quidē debet habere
octo conditiones ſc̄m Iſido.li.iij.de ſūmo
bono ca.vij. Primo nanq̄ȝ debet eſſe oꝛa/
tio cū gemitu ꝛ recoꝛdatione ꝑ pꝛioꝛū defe/
ctuum.ſicut iſte publican⁹ fecit ꝑcutiendo
pectus ſuū ꝛ recognoſcēdo ſe peccatoꝛem.
Ps. Rugiebā a gemitu coꝛdis mei. Et ite/
rū. Gemit⁹ meus a te nō eſt abſconditus.
Et Iſa.xxxviij. Recogitabo tibi oēs an
nos meos. Gemitus iſte ex duob⁹ oꝛitur.
ſcȝ vt conſiderem⁹ q̄ȝ grauia ſunt pctā que
cōmiſim⁹.ꝛ q̄ȝ dira inferni ſupplicia q̄ time
mus. Scd̄o ꝑpoſitū abſtinendi a pctīs cō/
miſſis. Nam ſc̄m Iſido.nihil ꝑficit oꝛatio
ſi denuo cōmittitur vnde iteruȝ venia po/
ſtulatur. Tertio cogitationuȝ ſegregatio.
Unde dicit Iſido. Tunc veraciter oꝛam⁹
q̄n aliunde nō cogitamus.vnde Apl̄s. O/
rabo ſpiritu.oꝛabo ꝛ mente. Quarto debȝ
offendenti pꝛimo mala dimittere. Naȝ ille
q̄ habet rancoꝛē cōtra pꝛoximū ſimilis ē il
li q̄ vult mederi.ꝛ ferruȝ nō vult deponere
de vulnere. Unde dicit Ecci. Remitte pri
us nocenti te.ꝛ tunc tibi depcanti peccata
ſoluent̄. Unde iuxta ſententiā xp̄i peccat q̄
pro inimicis nō oꝛat. Sed quid de illis q̄
etiā contra inimicos ꝑſone oꝛant. et ama/
ros fundūt gemit⁹.q̄rum oꝛatio in pecca/
tū conuertit̄ ſc̄m Bedā in quadaȝ omelia.
Quinto dȝ hr̄e ꝯfidentiā.vt non deſperet
de eo obtinēdo ꝑ q̄ oꝛat. Naȝ dicit Iſido.
Inaniter oꝛat q̄ ſpei fiduciā nō habȝ. Un̄

Iaco.j.dr. Poſtulet autē in fide nihil heſi/
tans. Un̄ aūt ꝑcedit iſta diffidentia et du/
bitatio.dicit Iſido.q̄ ex eo q̄n̄ hō ſe ſentit
circa affectionē peccandi verſari. Nō enim
pōt hr̄e pꝛeces certas ꝛ fiduciā q̄ adhuc in
ꝑceptis dei pigritat. ꝛ peccati recoꝛdatiōe
delectat̄. Qui a ꝑceptis dei auertit̄ q̄d po/
ſtulat in oꝛatione nō meretur. Sexto req̄
ritur vt hēat bona opera qualiacūq̄ȝ. Un̄
Treno. Leuemus coꝛda noſtra cū mani/
bus ad deū. Qō exponit Iſido.di. Coꝛ cū
manib⁹ leuat q̄ oꝛōnem cū opere ſubleuat
Nam quiſq̄ȝ oꝛat ꝛ nō operat̄.coꝛ leuat et
manus nō leuat Sed certe ſc̄m ip̄m culpa
biliter manus ad deū expandit q̄ facta ſua
oꝛando iactanter pꝛodit.ſicut phariſeus ī
templo iactanter oꝛabat.ſeq̄ȝ magis q̄ȝ de/
um de operib⁹ iuſtis laudare volebat.ꝛ ta
lis oꝛatio conuertitur in peccatū. quia ſc̄m
Iſido. Qui iactāter oꝛat laudē appetendo
humanā.non ſolum eius oꝛatio non delet
peccatū.ſed ip̄a cōuertit̄ in pctm̄. Septi/
mo requirit̄ vt habeatur ꝑſeuerātia in ad/
uerſis. Differt autē deus exaudire pꝛeces
iuſtoꝛū in tribulationib⁹ ꝑpter tria ſc̄m Iſi
do. Primo vt ꝯſiderantes q̄ nō cito exau/
dimur.nobis facta nr̄a in oculis noſtriſ ꝑ
ponamus vt hoc ip̄m q̄d differt̄.diuine de
putet̄ iuſticie.et culpe nr̄e. Scd̄o ideo q̄a
dn̄s ſic nō exandiendo eos ad voluntateȝ.
diſponit exaudire ad vtilitatē et ſalutem.
Sicut ꝯtigit aplō.q̄ licet ter petijt amotio
nē ſtimuli.nō tn̄ impetrauit. q̄a impediuit
talis exauditio ad ꝑfectuȝ. Tertio differt
de⁹ exauditionē.vt impioꝝ ꝑuerſitas au/
geatur. Ueruntn̄ q̄n̄ iuſti tp̄aliter audiun
tur ꝑ eoꝝ ſalute q̄ eos affligunt. vt dū illis
tp̄ali remedio ſubuenitur. pꝛauoꝛuȝ oculi
ad cōuerſionē aperiant̄. De hoc habet̄ ex/
emplū ſc̄m Iſido.in trib⁹ pueris.q̄rū ignis
frigidus fuit ideo.vt nabuchodonoſoꝛ de
um veꝝ agnoſceret. Sicut ꝛ ꝑpheta in ps.
ait. Propter inimicos meos eripe me dn̄e
Quarto ideo cito nō exaudiunt̄. vt dū dif
feruntur oꝛōnes excitate maioꝛib⁹ ꝑmijs
cumulent̄.de q̄ ponit exemplū Iſidor⁹ de
meſſe.q̄ q̄nto plus differt̄ repſſione frigo/
ris.tāto pl⁹ fruges cumulatioꝛes creſcunt
Octauo requirit̄ vt habeat̄ recta intentio
ſcȝ vt nō oꝛet q̄s ꝑpter hoc vt videat̄ ab ho
minib⁹.ſed tm̄ a deo. Nā ꝑpꝛiū eſt hypocri/
tarū offerre ſe in oꝛōne cunctis videntib⁹.

quorũ fructus eſt nõ deo placere ſed glĩaʒ
ab hominib9 ꝑpare. Hec Iſidorus. B
De modo vero regulato ꝛ ordinato in
corpore q̃ habendus eſt in orõne. Scien/
dũ eſt ꝙ ſextuplex eſt modus orandi. Pri
mus extendendo man9 ꝛ brachia trãs ca/
put verſus celuʒ non ſedendo nec appodi/
ando. ſed erectus ſtando Iuxta illud Pſ.
Exaudi dñe vocem meam dum oro ad te.
dũ extollo manus meas ad templũ ſanctũ
tuum. Iteʒ Pſalmiſta. In noctib9 extolli/
te manus veſtras. Item in alio. Eleuatio
manuũ meaꝝ ſacrificiũ veſpertinuʒ. Sic
orabat ſanct9 martinus. de quo dicit. Hic
oculis ac manib9 in celũ intentus ꝛc. Sic
orabat Moyſes cõtra Amalechitas Ex/
odi. xvij. Scd̃us modus orandi eſt mani/
bus vlnis expanſis in modũ crucis eleua
tis. Pſ. Clamaui ad te dñe. tota die ex/
pandi manus meas ad te. Sic orauit ſal/
uator in cruce. Sic helias orauit ſuſcitan
do filiũ vidue. iiij. Regũ. iiij. vbi dicit. Ex/
pandit ſe ꝛ menſus eſt ſup puerũ trib9 vici
bus dicens. Domine deus obſecro reuer/
tatur aĩa pueri huius in corp9 ſuũ. Ter/
tius modus orãdi eſt ſtando cõploſis ma/
nibus ante faciem ſuã. Sic orauit finees
ſicut dicit in Pſ. Stetit finees ꝛ placauit
ꝛ ceſſauit quaſſatio. Quart9 modus oran/
di eſt poſitis genibus in terrã. Sic orauit
leproſus Marci de quo dicit. Et genu fle
xo dixit. Domine ſi vis potes me mũdare
Sic orabat Stephan9 poſitꝭ genib9 Act.
vij. Sic orabat Paulus q̃ de ſe dicit. Fle/
cto genua mea ad patrẽ dñi nr̃i ieſu chriſti
Sic orauit Iacob9 frater dñi. q̃ centuʒ vi
cib9 p diem ꝛ centũ p noctem curuauit ge/
nua. Quint9 modus orandi eſt qñ orans
proijcit ſe in terra. Sic adorauerũt magi
proijcientes ſe in terrã. De q̃b9 dicit. Veni
te adorem9 ꝛ ꝓcidam9 ante deũ Et Mat/
thei. ij. Et ꝓcidentes adorauerũt eũ. Sex
tus modus orandi eſt cũ quis ſtando in/
curuat ſe ꝛ oculos ſuos defigit in terram
erubeſcendo. Sic fecit hic publicanus di
cens illud. Non ſum dign9 videre altitudi
nem celi p multitudine iniquitatũ mearuʒ
Et iſte eſt optim9 modus orandi ꝓ ſimpli/
cibus ꝛ ꝑuatis pſonis. Sic magdalena re
tro ſecus pedes dñi ſtans rigabat eos la/
crimis. Sic petrus nõ veniens in faciem
dñi ſed exiens foras fleuit amare. Vt igit

oratio noſtra exaudiri mereat vt pctã no/
bis cũ publicano remittant. aſcendamus
hodie deuotiõis affectu in templũ nr̃e cõ/
ſcientie. contemplantes ibi diuine iuſticie
ſeueritatẽ ꝛ eius miſcd̃ie pietatẽ. q̃tin9 ſic
exorando deſcendam9 iuſtificati in domũ
noſtrã. ꝛ tandẽ ſuſcipi mereamur ĩ domũ
ſempiterne glorie. Ad quam nos ꝑducere
dignet pater ꝛ fi. ꝛ. ſſ. D Sed diceret
aliq̃s. Ex quo dei ꝑdeſtinatio eſt ĩmutabi/
lis. nõ oportet hominẽ laborare ꝓ ſalute.
Si enĩ eſt ad vitaʒ ꝑdeſtinatus. ſaluabit.
Si autẽ ad mortẽ. damnabit Iteʒ ex quo
ꝑſciuit ad damnationẽ. nõ debuit creare.
Itẽ nõ eſt imputãdũ homini. quia ſi eſſet
ꝑdeſtinatus ad ſalutẽ ſaluaret Iteʒ ſi de9
ꝓuidit. cũ ſua prouidentia non poſſit falli.
de neceſſario erit. Ad primũ rñdenduʒ eſt
ſm Aug9. li. iiij. cõtra Iulianũ vbi querit.
Cur iſtum elegit deus ꝛ aliuʒ damnat. Et
rñdet. Figulus habet poteſtatẽ formãdi
vas. aliud in honorẽ. aliud in cõtumeliam
Roma. ix. Sed ſi queris quare nõ vtrũq̃
in honorẽ. Rñdet. Ne exiſtimet homo me/
ruiſſe tanq̃ ex natura. Sed diceres. q̃re
nõ vtrũq̃ in cõtumeliã. Rñdʒ. Et eo ꝙ mi
ſericordia exaltat iudiciũ vt p hoc necdã/
natus ex debito iuſticie cõquereretur. nec
liberatus gratis. de meritis ſuperbiendo
gloriaret. Hec ille. Ex miſericordia ergo
ſunt predeſtinati ad glĩam. ꝛ ex iuſticia ad
mortẽ. vt dicit Aug9. li. iij. cõtra Iulianuʒ.
Per hoc iã patet. ꝙ licet ꝑdeſtinatio dei eſt
ĩmutabilis. tñ oportet hoĩem ꝓ ſalute la/
borare. quia dicit Grego. in li. dyalogorũ.
Et etiã obtineri nõ poſſunt q̃ ꝑdeſtinata
nõ fuerunt. ſed ea q̃ ſancti viri efficiunt ita
ꝑdeſtinata ſunt vt ꝑcib9 obtineant. Et ex
hoc patet ꝙ in homĩe eſt magna pars ſalu
tis ſue. Patet. q̃a p liberũ arbitriũ põt eli/
gere bonũ. Et ideo ſibi imputaret ſi ꝓ iſto
nõ laboraret. Et patet ꝙ licet hõ nõ poſſit
ſcire an ſit in gratia. tñ cõiecturari poteſt.
Ioh. iij. In hoc cognoſcim9 ꝙ ex veritate
ſumus. ſi cor noſtrũ nõ reꝑhendit nos Ex
hoc patet ꝙ orõ adiuuat ꝑdeſtinationem.
Itẽ de templo in euãgelio dicit. Vñ tem/
plũ conſecrat ꝓpter quinq̃ ratiões. Prima
vt inde diabolus expellatur. Sicut refert
Grego. in dyalogo de quadã eccleſia Arri
anoꝝ. in qua poſite erant reliquie ſcti Se
baſtiani. vbi porcũ intra pedes ſenſerunt.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Scd̄o vt ad eam fugientes ſaluent̄. Ter/
tio vt ibi orantes exaudiant̄ iij. Regū. viij.
vbi Salomon ait. Quicūq₃ rogauerit in
loco iſto. exaudies in celo dn̄e. Vn̄ adora/
mus ibi ad orientē. ꝓpter tria ſm̄ Damaſce
nū li. iiij. ca. v. Primo vt patriā nos quere/
re ibi oſtendam⁹. Scd̄o vt ad xp̄m crucifi
xum reſpiciam⁹. q̄ ad occidēte₃ reſpiciebat
Tertio vt venientē iudicem nos expecta/
re oſtendamus. Quarto cōſecratur vt ibi
laudes deo ꝑſoluam⁹. q̄d fit in ſeptem ho/
ris canonicis. Quinto vt ibi ſacramēta ec/
cleſiaſtica miniſtrent̄. Vn̄ preter neceſſita
tem non licet alibi baptizare. de baptiſmo
ca. j. in Clementinis. Quō ↄſecrat̄. Ad q̄d
plura ↄcurrūt. de q̄ in ſexto. que ibi patent
Sed de ſpūali ſc₃ de aīa. Primo xp̄s ani/
mā circuit ter. dū pctā cordis oris ⁊ opeꝝ
ad memoriā reducit. de q̄ Iſa. xxiij. Circui
ciuitatē. ſc₃ cordis. meretrix obliuioni tra
dita. Scd̄o oſtium clauſum ꝑcutit vt ſibi
aperiat. ictu beneficij cōſilij ⁊ flagelli Pro
uerb. j. Extendi manū ⁊ deſpexiſti om̄e ↄſi
liū. ⁊ increpatiōes meas neglexiſti. Tertio
ter aqua int⁹ ⁊ extra irrigat. q̄d fit ꝑ irriga/
tionē lacrimarū interioꝝ ⁊ exterioꝝ. qd̄ fit
ſm̄ Grego. ex recordatiōe pctōꝝ. conſi/
derando vbi fuit. q̄a in pctō. vbi eſt. quia ī
miſeria. vbi nō eſt q₂ in glīa. vbi erit. q̄a in
iudicio. Sed nō ſimplex aqua ſed cū ſale
diſcretōnis. cinere profunde humilitatis.
Quarto ſcribunt̄ in h̄ templo cordis tria.
ſc₃ dictamina ſacīedoꝝ. teſtimonia diuino
rū bn̄ficioꝝ. accuſatio ꝓprioꝝ delictoꝝ. Et
iſta ſcriptura valde cōmunis eſt oīb₉ etia₃
paganis Rom̄. ij. Cū em̄ gentes q̄ legē nō
hn̄t. naturaliter ea que legis ſunt faciunt.
Quinto pingunt̄ cruces. i. aſperitates pe/
nitētie. Et debēt eſſe vncte. q₂ nō ſolu₃ pa
tienter. ſed etiā libēter ⁊ ardenter portari
debent. Ergo q̄ hec habebit vere templū
dei erit. in q̄ deus hic ꝑ gratiā habitat.

Dominica. XI. poſt trinitatis. II.

Sermo QV.

Omnis qui ſe ex/

altat humiliabit̄. ⁊ om̄is qui ſe
humiliat exaltabit̄. Luce. xviij
Quoniā vt ait beat⁹ Aug. epl'a. xxxviij. ad
Dioſcoꝝ. Nō eſt alia via ad capeſcendū et
obtinendū ſummā veritatē. q̄ eſt vita eter/
na. q̄₃ hūilitas. Et q̄tiēs interrogares dice
rem. q̄ hec ē via. ſc₃ hūilitas. Nō ita q̄ nō
ſint alia p̄cepta dei. ſed niſi hūilitas oīa q̄/
cunq₃ bn̄ fecerim⁹ ⁊ p̄ceſſerit ⁊ comitata fu
erit ⁊ ↄſecuta ⁊ poſtpoſita. totu₃ ſupbia de
manu extorquet. Hec Aug. Hinc ē q̄ ſal/
uator veniēs in mūdū nūciauit nobis no/
uiam viā. vt dicit Apl's Heb. x. Viā inquā
hūilitatis ꝑ quā exinaniuit ſemetip̄m for/
mā ſerui accipiēs. ad Phil'. ij. Hanc quoq₃
om̄ib₉ dieb₉ ſuis in ſe imitandā docuit d.
Math. xj. Diſcite inq̄t a me. q̄a mitis ſum
⁊ humilis corde. Qd̄ tractans Aug⁹. in li.
de verbis dn̄i dicit. Diſcite inq̄t a me. non
mūdū fabricare. nō cūcta viſibilia ⁊ inuiſi
bilia creare. nō in ip̄o mūdo miracula face
re ⁊ mortuos ſuſcitare. ſed q̄m mitis ſu₃ et
humilis corde. Et recte xp̄s incipit ab hu
militate. q̄a ſm̄ Aug. ibidē dicit̄. hec ē fun/
damentū totius fabrice ⁊ celſitudinis cele
ſtis. Excelſa nanq₃ eſt patria. ſed hūilis eſt
via. vt dicit idē Aug⁹. ſup Iohem. Et licet
humilitas ſic appareat. tn̄ ea nihil eſt excel
ſius. vt dicit Ambro. ſup Lucā. Hanc viā
xp̄s ſe appellans dicit. Ego ſum via v̄itas
⁊ vita. Qd̄ tractans Bern̄. in li. de. xij. gra
dib₉ hūilitatis dicit. Viā dicit hūilitatem
que ducit ad veritatē. Se ergo ꝓponit ex/
emplū hūilitatis ⁊ māſuetudinis formā. h̄
eſt legiſlator q̄ legem dedit delinquentib₉
in via. Viam inq̄t Bern̄. hūilitat₃ ꝑ quam
ad cognitionē redeāt veritatis. Hec ē ſca/
la illa quā Iacob vidit. de cuius ſūmitate
dn̄s ꝓſpiciebat ſup filios hoīm. Bona via
hūilitatis in q̄ veritas inq̄rit̄. caritas acq̄ri
tur. generatiōes ſapīe participantur. Hec
Bern̄. Cū igit̄ nō ſit alia via ꝑueīedi ad pa
triā celeſtē p̄ter hūilitatē. nō imerito null⁹
exaltat̄ ſine illa. Statuit igitur diuia iuſti
cia vt niſi efficiamini ſicut paruuli non in/
trabitis in regnum celoꝝ. Math. xviij. Et
q̄d mirū ſi nullus ſctōꝝ exaltat̄ ſine ea cu₃
etiā nec ip̄e fili⁹ dei exaltari voluit ſine illa
Humiliauit em̄ ſeip̄m. formā ſerui accipi/
ēns ꝓpter q̄d. ſ. meritū hūilitatis ⁊ obedien
tie ſm̄ Gorrā. deus p̄r exaltauit illū. ⁊ do/
nauit illi nomen qd̄ eſt ſup om̄e nomē. Ad
Phil'. ij. Sed nunq̄d alia via nō fuit ad ce
lum ꝑuenīedi. Certe nō. ſm̄ diuinā iuſtici/
am ⁊ ↄgruentiam. licet potuit fieri alia ſm̄
om̄ipotentiā. Nā iuſtū eſt q̄ q₂ diabol⁹ rex
ſupbie. ꝑ viam ſupbie venerat in paradiſū.
⁊ de paradiſo primū hoīem eade₃ via eie/

cit in mundū.et tandē de mūdo traxit ge/
nus humanū ſuū eadem via ad infernuȝ.
Sicq; altus ⁊ ſuperbꝰ q ſe exaltauit iuſte
humiliatꝰ eſt.venit tandem filiꝰ dei rex re/
gum ⁊ dn̄s dominantiū coeternꝰ ⁊ coequa
lis deo patri in potētia.ſapiētia et bonita/
te.atq; ita ſublimis in maieſtate ⁊ excelſus
terribilis rex magnꝰ ſuper oēm terram.q
exiſtens altus.imo altiſſimus ſolus ī om/
ni terra.non ſolū mortalium ſed etiam vi/
uentiū in ſecula.⁊ humilis factꝰ ſe humili/
auit volūtate nō neceſſitate coactus.eo ꝙ
oblatus eſt.qa ipē voluit.vt per humilita/
tis viam celſam ꝯſcenderet patriaȝ ac per
hoc nos doceret exemplo ſuo.qa omnis q
ſe exaltat humiliabit̄.ſicut diabolus.⁊ om
nis q ſe humiliat exaltabit̄.ſicut chriſtus
noſter dn̄s dei filꝰ.Itaq; recte dicit̄.quia
omīs q ſe exaltat humiliabit̄.⁊ q ſe humili/
at ⁊c̄.In quibꝰ verbis tria nob̄ cōſideran/
da occurrūt.Primo nanq; deſcribit̄ viciū
deteſtabile elationis Cū dicit̄.Omīs q ſe
exaltat.Scđo preconiū laudabile humili
tatis.cū dicit̄.Et omnis q ſe humiliat.Et
tertio vtriuſq; meritū premiabile ratione
diuerſe mercedis.quia illud humiliabitur
iſtud exaltabit̄.

Dixi primo ꝙ deſcribitur vici
um deteſtabile e/
lationis.Cū dicit̄.Omīs q ſe exaltat hu/
miliabit̄.Circa qđ tria ſunt cōſideranda.
Primo nanq; ꝯſiderandū eſt qn̄tū maluȝ
eſt elationis ſeu ſupbie.Scđo quō agno/
ſcitur eiꝰ malicia.Tertio qliter figuratur
eius neqcia.De primo dicit Amb.ꝙ ſuper
bia eſt pu̲erſe celſitudinis appetitꝰ.quam p̲
uerſitatem deſcribit Augꝰ.di.qa ſuperbꝰ
inferiorem cōtemnit.deſpicit parem.et ſu
periori appetit dominari.Ecce pu̲erſitas.
Unde qſi omībꝰ cōtemptis quibꝰ ſubeſſe
debuit ſe exaltat ſupra alios.Cuiꝰ maliciā
deſcribens Iſidorꝰ li.ij.de ſūmo bono ca.
xxxviij.dicit.Omni vicio deterior eſt ſup/
bia.Nec mirū ſi dicit eam Iſidorꝰ omī vi/
cio deteriorē.cū ſm Augꝰ.alia qcūq; iniq/
tas malis operibꝰ exercetur vt fiant.Su/
perbia vero in bonis inſidiat̄ vt pereant.
Hinc Pſ.dicit ſuperbiā delictū maximū
in Pſalmo.Et emundabor a delicto ma/
ximo.vbi Auguſtinꝰ.dicit.A q alio niſi a
peccato ſupbie.q non eſt maius peccatum.
eo ꝙ facit hominē apoſtatare a deo.Uere

ergo ille immaculatꝰ eſt q hoc vicio caret.
Hec ille.Et ꝑpter hoc ſm Innocē.qrtuȝ
in gloſa Pſalmi p̄dicti dicit̄ maximū deli/
ctū.qa primo diabolꝰ q eo peccauit crimi/
ne deliqt.Et ideo dicit̄ delictū qſi a delin/
qnte factū.Et dicit̄ maximū.qa directe op
ponit̄ deo Iſaie.xlij.Gloriam meaȝ alteri
non dabo.Et ꝑpter hoc deꝰ directe ſibi re/
ſiſtit Iaco.iiij.Et.j.Petri.iiij.Eſt igit̄ hoc
peccatū maximū.qa ceteris generoſuȝ na/
ſcendo.ſicut rex maximꝰ eſt inter nobiles
ꝑpter generoſitatē.Scđo maximū.qa cete
ris animoſius in inuadēdo.Sicut leo ma
ximꝰ beſtiarū ꝑpter animoſitatem.Tertio
maximū.qa ceteris cauteloſiꝰ in alliciēdo.
ſicut mel dicit̄ maximū inter dulcia.q ma
xime allicit guſtuȝ.De primo qmodo hoc
viciū eſt generoſum naſcēdo.patet.qa ē na
tura ſpirituale.⁊ inter angelicos ſpiritꝰ p/
mū adinuentuȝ.Et ideo nobiles mentes
primū impetit.Unde Hieronymꝰ in ep̄la
Superbia natione celeſtis ſublimiū appe
tit mentes.et qſi ad ꝑprios reuolans ortꝰ
appetit gloriam.et puritatem hominū vult
rumpere.q de gloria ⁊ puritate angeloꝝ
erupit ſiue orta eſt.et qs inuenit partici/
pes nature facit cōſortes ruine.Sic tamē
fatua eſt ꝙ ad domū neſcit redire.ſcȝ in ce/
lū.Et huic ꝯcordans Hugo li.ſuo de ani/
ma dicit.Supbia in celo nata eſt.ſed ve/
lut immemor q via inde ceciderit.illuc po/
ſtea redire nō potuit.Scđo ſupbia eſt vi/
ciū animoſiꝰ in inuadendo.qa non parcit
nec p̲ſone nec tempori nec ſtatui.nō parcit
loco.qa qnto locꝰ ſolennior.tanto ſupbia
promptior.in ꝯgregatiōibꝰ.in p̄dicatiōibꝰ.
in qbuſcūq; publicis negocijs ſtatim ſup
bia ſe immiſcet.qa ī eccl̄ia.in loco ſacro va
lide lucrat̄.ſicut ptȝ hic de phariſeo.quem
ſibi lucrata eſt.Ibi eīm vtriuſq; ſexꝰ p̲ſone
in ornatu in geſtu maxime in eccl̄ia vbi cō
tritioni ⁊ humilitati ſe dare deberēt.oſten
tationi ac ſupbie magis ſtudēt q; deuotio
nibꝰ.Supbia non pepercit p̲ſone.qa ꝑo.
Ip̄m eīm ſpiritꝰ ſupbie inuaſit Math.iiij.
angelū primū et hoīem primū.nec eſt q ſe
abſcondat ab ea.qa dicit Hieronymꝰ.Dif
ficiliꝰ arrogātia q; auro aut argēto caremꝰ
Un̄ Augꝰ.in ep̄la ad dioſcoꝝ.Vicia cete/
ra in peccatꝭ.ſupbia vero in recte factis ca
uenda eſt.ne illa q laudabiliter facta ſunt.
ipſiꝰ laudis cupiditate amittant̄.Hō par/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cit tempori. imo quāto dies ſanctior. vt in
natali et in paſcha ꝛc. tanto magis infeſtat
min⁹ de nocte q̄ʒ de die. amat ſemper lucē.
q̄a de patria lucis orta eſt. ſcilicet de celo.
Nō parcit ſtatui. q̄a tam ſenes q̄ʒ iuuenes
tam religioſos q̄ʒ ſeculares inuadit. diui-
tes pauperes inferiores ſupiores. Et ido
metrice dicit̄. Cum bene pugnatis cuncta
ſubiecta putatis. Que poſt infeſtat vincen
da ſuperbia reſtat. Tertio ſupbia eſt viciū
ceteris cauteloſi⁹ in alliciendo. Facile eñ
eſt declinare gulam. et vitare luxuriā. fur
ta homicidia. non ſic aūt ſupbiam. Vñ di-
cit Gregori⁹. xxxiiij. li. moral. Superbia eo
ꝙ min⁹ turpis credit̄ min⁹ vitatur. luxuri-
am vero eo magis homīes erubeſcūt quo
ſimul oīes turpem nouerūt.

Dē ſcdo ſcilicet q̄modo cognoſcit̄ eius
malicia dicit Henric⁹ de vrimaria li. j. de ꝑ-
fectione interioris homīs cap. viij. ꝙ duo
ſunt ei⁹ genera. Vnū corporale. q̄d carna-
les inſequit̄. Aliud ſpūale. q̄d pernicioſi⁹ ē
q̄a illos ſpecialius impugnat q̄s nouit in
virtutib⁹ profeciſſe. ſic patet hic de phari-
ſeo. quē de ſpūalib⁹ bonis ſpoliauit. Sed
q̄a illud viciū vt cōmuniter de bonis acti-
bus et virtutib⁹ naſcit̄. ideo difficile cogno
ſcitur. Occultat eñ ſe ſicut ſerpens ſub fo
liis arborū virentium. ita illud ſub triplici
ſpecie virtutū. Et primo ſub ſpecie ſimula
te iuſticie. Et hoc maxime apparet in illis
q̄ ſub ſpecie zeli et rectitudinis aliorū di-
cta ꝛ facta temere reprehendūt. Tales eñ
in ſe confidentes tanq̄ʒ iuſti ceteros aſper-
nant̄ more pharisei q̄ publicanū reprehen
dit et ſeipm̄ falſe iuſtificauit. Scdo occul-
tat ſe ſub fallacia ſpūalis profect⁹ proximi
Et iſta ſpecies eſt longe pernicioſior q̄ʒ pri
ma. Sicut dicit Aug⁹. li. x. Confeſſionuʒ.
Hic pene nulla dat̄ facultas homī ſeipm̄
explorandi. videlicet in illis actib⁹ q̄s quis
pro ſalute aliorū exercet q̄n in eis ſe aliq̄
elatio vanitatis immiſceat. q̄d fit in predi-
catione et aliis bonis actib⁹. Tertio ſe oc-
cultat ſub ſpecie hūilitatis ꝛ ficte ſanctita-
tis ſicut patet de illis q̄ de mūdi ɔtemptu
et de ſordidis veſtib⁹ in ſeipis gloriantur.
Et de hac dicit Hieronym⁹ ſup Marcū.
Multo illa deterior eſt ſupbia q̄ ſub q̄buſ-
dam hūilitatis ſignis latet. Neſcio enim q̄ʒ
turpia ſunt vicia cū virtutū ſpecie celātur.
Sunt tamen aliq̄ ſigna q̄bus ipſa ſupbia
cognoſcitur. Nam tales ſuperbi ſm̄ Hen-
ricū in libro. j. de ꝑfectione interioris hō-
minis capitulo. viij. ſunt in loq̄la clamoroſi
i taciturnitate amari. i leticia effuſi ſeu diſ-
ſoluti. expertes patientie. audaces ad con
tumelias irrogandas. ad tolerandas pu-
ſillanimes. ad obediendū difficiles. in ſu-
is conceptib⁹ pertinaces. aliorū conſiliis
non acq̄eſcentes. ſuo potius q̄ʒ ſeniorū cō-
ſilio credentes. Hec ille. Sed q̄a de ſuper
bia naſcit̄ arrogantia. eo ꝙ ſm̄ Iſidor. li.
ij. de ſummo bono ca. xxxviij. Occulta mē-
tis elatio apertam gignit ſuperbiā. Ideo
ſuperbia melius cognoſcit̄ per vanam glo
riam ſeu arrogantiam. Vnde vana glo
ria cognoſcit̄ per ſeptem. Primo eñ vane
glorioſus eſt inobediens. refugit nanq̄ʒ in
ferior videri. Scdo contendit cū clamore
Tertio q̄a iactat ſe vt laudabilis appareat.
enūerādo bona ſicut iſte phariſeus. Quar
to quia per hypocriſim q̄rit hominib⁹ ex-
teri⁹ apparere. Quinto q̄a pertinaciter fa-
cta mala defendit. ne erraſſe videat̄. Sex-
to quia diſcordat a cōmunitate. ita videli-
cet quia contra cōmune dictū aſſumit con
trariū. propter vanam gloriā. Septimo
quia nouitates inuenit vt laudetur. Vn-
de aūt procedit preſumptio vane glorie in
nobis dicit Robertus Holgot ſup libruʒ
Sapientie capit. xiij. Ex ex preſumptione
proprie ꝑfectōnis. Ex quo procedit ꝙ gra
tias nobis a deo collatas magnificamus
nimis et culpas noſtras attenuamus. Et
ideo vix eſt aliquis qui bene iudicat de ſe-
ipo. Vnde Terentius in quadam come-
dia. Ita vere corrupta eſt omniū hominū
natura vt aliena melius iudicant q̄ʒ ſua. Et
idem Tullius in oratore ponit dicens. Ex
arrogantes et vanegloirioſi ita ſua facta re
putant ac ſi per ea omnes alii ſupportaren-
tur. ſicut exēplificat de imagine picta ſcul-
pta ſub aliquo edificio que putatur totum
edificiū portare. cum tamen ſine ea edifici-
um ita bene ſtat ſicut cū ea. Iſti ſunt ſimi-
les cuidam amenti ſeu frenetico qui nolu
it intrare domum. Et cum quereret̄ qua-
re. reſpondit ꝙ ipe ſupportabat celum. Et
ſi ad horam dimiſiſſet celū. eſſet caſurum.
Contra iſtos dicit̄ Iſaie. xlvij. Sapientia
tua et ſcientia tua hec decepit te. Vnde au
tem hec ignorantia ſui in talib⁹ ꝓcedit di-
cit Holgot ſuper libruʒ Sapiētie cap. ij.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ex hoc quia tota ꝯſideratio eorũ qua de/
buerũt celeſtia ꝯſiderare tranſiuit in pen/
nas ambitionis. ſicut veſpertilionib⁊. qui
ideo habẽt oculos debiles q̃a humor ocu
lorũ tranſiuit in pennas alarũ. Et ideo ſal
uator dicit Mar. xiij. Videte voſmetipſos
¶ L ¶ De tertio quomõ ſcilicet eſt iſtud vi
cium fugandũ dicit Henric⁹ de vrimaria
tria eſſe remedia ad fugandũ ſuperbiam.
Primũ eſt exemplũ humilitatis xp̃i q̃ di
cit. Diſcite a me q̃a mitis ſum Math. xi.
De quo Aug⁹. dicit ſup epiſtolã ad Phil.
ij. Ecce habes hũilitatis exemplũ. ſupbie
medicamentũ. q̃d ergo intumeſcis o homo.
pellis morticinia quid tenderis. ſanies fe/
tida quid inflãmaris. princeps tuus humi
lis. et tu ſupbus. caput humile ⁊ membrũ
ſupbum. Scdm remediũ eſt recognitio ꝓ
prie fragilitatis. Primo attendẽdo vilita/
tem ſue complexionis q̃ꝫ viliter ſit conce/
ptus. Scdo breuitatẽ ſue durationis. q̃ꝫ
breuiter ſit hic moraturus. Iſta bene con
ſiderãs Salomon Sap. vij. dicit. Sum
quidẽ ⁊ ego mortalis homo ſilis omnib⁊. ⁊
ex genere terreno illi⁹ qui prior factus eſt.
Vbi ſm Robertũ Holgot tria de ſe ꝓfite
tur ſcꝫ infirmitatẽ ꝓprie nature. ꝯformita/
tem aliene. ⁊ diffitetur generoſitatẽ. infir/
mitatem ꝯfitetur. q̃a dicit ſe mortalẽ. Hec
enĩ conſideratio eſt ſũma philoſophia om
niũ ſapientũ. vt dicit Hieronym⁹ ad Elio
dorũ. Pauo q̃ꝫdiu videt pennarũ pulchri
tudinẽ tamdiu gloriat. ſed viſa pedũ de/
formitate ꝯfunditur ⁊ erubeſcit. Sic nos
conſiderãtes finem noſtrũ debem⁹ erube/
ſcere. Ex hoc infero iſtud corrolariũ ſin/
gulare. ꝙ ꝑma radix ſupbie eſt ignorantia
ſui. vt dicit Bern. ſup Cantica. ſmone. xx
vij. vbi ſic ait. De ignorantia tui venit in te
ſupbia. Sicut enĩ ſupbia parit ignorãtiã
tui cũ meliorem q̃ꝫ ſis decepta ⁊ deceptrix
tua cogitatio te eſſe mentit. Tertiũ reme/
dium eſt ꝯſideratio damni ex ſupbia ꝓce/
dentis. Naꝫ ſupbia eſt ſicut beſtia peſſima
⁊ ferociſſima. oĩm virtutũ diſſipatrix. Nul
lum enĩ eſt viciũ quod omẽs virtutes ex/
hauriat vt ſupbie malũ. Et ideo eſt genera
lis et peſtifer morb⁊. omnẽ ſtructurã virtu
tum ſimul deijciens. q̃ nullo modo depelli
põt meli⁹ q̃ꝫ ꝑ timorẽ dei ⁊ ꝑ veraꝫ hũilita
tem q̃ de mãſuetudine cordis ⁊ ei⁹ ſimpli/
citate deſcendit. Hec Henricus.

¶ Dixi ſecũdo ꝙ in ver/ ¶ D ¶
bis pmiſſis de/
ſcribitur preconiũ laudabile humilitatis.
Cũ dicit. Omis q̃ ſe exaltat. Vere magnũ
preconiũ de q̃ omẽs ꝓphete ⁊ ſcripture ſan
ctorũ teſtimoniũ ꝑhibent. vnde dicit Au/
g⁹. in li. ad matrẽ ſuã. ꝙ hũilitas eſt eximia
virtus q̃ de terrenis facit celeſtes. Eſt au/
tẽ humilitas ſm Bern. in li. de duodecim
gradib⁊ hũilitatis virtus qua hõ veriſſima
ſui cognitione ſibi ipſi vileſcit. Circa q̃d tria
ſunt conſideranda. Primo q̃nta ſit virtu/
tis hui⁹ efficacia. Scdo quomõ acquirit
eius gratia Tertio quomõ habet eius no
ticia. De primo dicit Iſaie lxvi. Ad quẽ re/
ſpiciam niſi ad humilẽ ⁊ quietum ⁊ tremen
tem ſermones meos. O q̃ꝫ felix ad quẽ tan
tus dñs reſpicit. cui⁹ reſpectus fecundat
omni genere virtutũ. Sic reſpexit matreꝫ
ſuã benedictã que de ſe ait. Reſpexit humi
litatẽ ancille ſue. Et quid inde ꝓuenit ſibi
ſubdit. Ecce enĩ ex hoc beatã me dicent om
nes generatiões. Ecce efficacia et vtilitas.
vnde q̃a humiliũ oratio ſemꝑ placet deo.
Iudith. ix. Humiliũ tibi ſemꝑ placuit ora
tio. Ipſis dat faciliter ꝓpiciatio. ij. Paral.
xij. Quia hũiliati ſunt nõ diſperdã eos. da
boq̃ꝫ eis pauxillũ auxilij. ⁊ non ſtillabit fu/
ror meus ſup hierlm. Ipſis dat intelligen/
tia ⁊ ſapientia. Ps. Intellectũ dat paruu/
lis. Ipſis reuelant ſecreta celeſtia Math.
xj. Reuelaſti ea paruulis. Ipſa etiam cuſto
dit temptatos in periculis. Sicut dic Au
g⁹. ſup epiſtolã ad Cor. Ipſa omĩa bona ⁊
merita cuſtodit ⁊ ꝯgregat ſm Greg. Ipſa
meret gratiã. j. Pe. iiij. ⁊ Iaco. iiij. De⁹ ſup
bis reſiſtit. hũilib⁊ aũt dat gratiã. Ipſa acq̃
rit gloriaꝫ Iob. xxij. Qui humiliatus fue/
rit erit in gloria. De ſcdo ſcꝫ quomõ acq̃ri/
tur eius gratia ſciendũ ꝙ beat⁹ Bern. po/
nit q̃nq̃ꝫ quib⁊ acq̃ritur virtus hũilitatis.
Primũ eſt amor ꝓprie vilitatis. Iſtud paꝫ
in ſaluatore q̃ non attenta gloria diue ma/
ieſtatis in ſe lauit pedes diſcipulorũ Ioh.
xiij. Et dauid oblitus regie celſitudinis lu
ſit corã archa diſcoopert⁹. ij. Regũ. vj. Vñ
Aug⁹. multũ damnat illas viduas q deli/
catis manib⁊ horrent tangere pedes infir/
morũ. Iſte autẽ amor ꝓprie vilitatis ſurgit
ex cognitione ſui. Nã homo ꝯſiderãs ſe vi
lem nõ multũ ponderat ſuã conditionẽ ta
lem. Propter q̃d dicit ita humilia de ſe ſentit.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quadrat etiam huic nr̄o ꝓposito qd ait Plinius na/ histo/
li. vii ca. vii Isdemum pfecto vitam equa lance penſi/
tabit qui ſemp fragilitatis humane memor fuerit/

Dominica.XI. poſt trinitatis

Bern̄. ſup Cantica ſermone.xxxvi. Co
gnitio ꝛ ſciencia ſui nō inflat ſed humiliat.
Vn̄ et Iſaac de diffinitiōib9 dicit. Sum
ma philoſophia eſt cognitio ſuiipſius. Et
apud gentiles ex reſpōſo appollinis ydoli
ſcriptū erat ꝙ nulla eſſet ꝑueniēdi via ad
beatitudinē ꝙ̄ cognoſcere ſeipm̄ prout ait
Macrobius li.i. Et Policratus libro.iii.
cap.ii. Et Johes Galien̄. in ſuo cōmunilo
quio.parte.vi.diſt.v. Unde ꝛ Iuuenal' cō
cordans dicit. De celo deſcendit gnotoſo
litos.i.cognoſce teipm̄. Hinc Auguſ. dicit
iiii. de ciuitate dei ca.i. Ultra oīēs ſcien
tias melior eſt cognitio ſui. Iſta ſciētia q̄n
tū profuit abrae ad humilitatē patet Gen̄.
xviii. vbi legitur dixiſſe. Loquar ad domi
nū cum ſim puluis ꝛ cinis. Scd̄o acquiri
ꝑ exercitiuȝ ꝓprie ſubiectionis. vt homo
ſit ſemp cū aliquo maioris conditiōis. quē
reuereatur ꝛ timeat. vt dicit Seneca. Ter
tio acquirit̄ ꝑ cōparationē alicuius melio
ris. hoc eſt vt hō ſemper in corde ſuo col
locet hominē ſuo iudicio melioreȝ. ad cui9
vite conſiderationē totiens in oculis ſuis
humilietur quotiens ei9 fuerit recordat9.
ſm̄ Bern̄. Unde Grego. ait. Magna que
agimus q̄ſi minima reputam9. cū fortioꝝ
exempla penſamus. Quarto acq̄ritur per
conſiderationē ſue oꝑationis. que eſt faci/
litas cadendi. difficilitas reſurgendi. aſſi/
duitas deficiendi impoſſibilitas ſtādi. ſm̄
Aug9. Quinto acquirit̄ per conſideratōeȝ
occulti iudicii inſpectoris dei. Vn̄ Boeci
us.v. de conſol'. Magna nobis ſi diſſimu
lare nolum9 indicta eſt neceſſitas ꝓbitatꝭ.
cū ante oculos agimus iudicis cūcta cer/
nentis. ¶ Et ſunt aūt duodecim gra/
dus hūilitatis. Primus in corde ꝛ corpo/
re ſemp hūilitatē oſtendere defixis in ter/
ram aſpectib9. Scd̄us pauca ꝛ rationabi
lia loqui verba nō clamoroſa voce. Terti9
non eſſe promptū ad riſum. Quart9 tace/
re vſqꝫ ad interrogationeȝ. Quint9 tenere
quod cōmunis regula ſeruat. Sext9 cre/
dere ꝛ pronūciare ſe oīb9 viliorē. ſicut hic
publicanus. Septimus ad oīa ſe indi/
gnū ꝛ inutilem ꝓfiteri ꝛ credere. Octauus
confiteri pctā. Nonus ꝑ obedientia in du
ris ꝛ aſperis ad patientiā amplecti. Deci/
mus cū oīni obedientia ſe ſubdere maiori.
Undecim9 voluntatē propriā nō delecta/
ri implere. Duodecim9 vt memor ſit omni
um. ꝛ timeat de oībus que ꝑceperit. Il/
la ergo aīa que habet hos gradus poteſt
dici vere humilis. Quantū autē ſancti ſtu
duerunt adamare hanc virtutē refert Gre
go.li.i. dyalogoruȝ cap.xv. de Conſtantio
manſionario. ad quē cū quidam audiens
eius famaȝ veniſſet vt videret eum. aſpici/
ens eius perſonā contemptibileȝ ait. Ego
grandem hominē credidi. Iſte nihil habȝ
de homine. Quod ille audiens. grās egit
ei dicens. Tu ſolus es qui in me aptos o/
culos habuiſti. et ita deſpicientē ſe ampli9
amauit. Sic chriſtus cū honorareť a tur/
bis in ramiſpalmaruȝ fleuit Luce.xix. Et
Math.xxi. Cum vero contemneretur di/
xit. Nolite flere ſuper me. Uera ergo hūili
tas eſt eſtimare ſe nihil eſſe. ſm̄ Aug9. ſup
Johem. Et libro.iii. de vera innocētia le/
gitur etiā de quodā abbate in vitis patrū
libro.ii. cap.xv. Cum eſſet queſitū q̄mo/
do acquiſierit hanc virtutē. vt cū emerge/
ret tribulatio in clauſtro nō loquereť. Re/
ſpondit. Qn̄ intraui clauſtrū ꝓpoſui in ani
mo meo dicens. Tu ꝛ aſinus vnuȝ eſtote.
Sicut ergo ille ꝑcutitur ꝛ nō loq̄tur. iniu/
riam patit̄ et nō reſpondet. Sic ꝛ tu faci/
as. ꝓut ait Pſalmiſta. Ut iumentū factus
ſum apud te. Exemplū ibidem de alio re/
fertur. Qui expulſus de domo exibat. re/
uocatus redibat. Qui interrogat9 cur ita
fecerit. reſpōdit ſe ſimileȝ cani qui ita facit.
Idem narrat de pafuncio abbate. Johes
Caſſian9 li.iii. collationū. qui cū eſſet hono
rabilis in quodaȝ clauſtro magno videns
humilitatē nō poſſe exercere fugit inde ad
aliud monaſteriuȝ diſtans. ibiqꝫ humeris
ſuis fimū portabat. Silr̄ narrat de Ma/
chario q̄ fugit ad pachomiū. Et cū ei dice/
retur ꝙ nō poſſet ſuſtinere labores ſicut a/
lii. reſpondit. Si me inferiorē videris. ex
pelle. Et cuȝ ibi eſſent mille quadringenti
viri ieiunātes. abſtinentes. orantes. ipſe in
vno angulo ſtabat vſqꝫ ad finē quadrageſi
me non panē guſtans. non aquaȝ bibens.
nō genua flectens. nō in terra iacens. ſȝ tm̄
folia cruda die dn̄ico ſumens. nō os aperi
ens. nō labiis loquēs. ſed tm̄ iugiter orās.
ꝛ manib9 ſuis opus faciens. Iſtis et aliis
modis ꝛ ſanctorū exemplis acquiri poteſt
humilitatis virtus. et ꝑcipue exemplo xp̄i
qui tantū humiliat9 eſt ꝙ deſcendit de ce/
lis. prout ait Aug9. ſup Johem omelia.iii.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ut omniū morboꝝ culpas curaret deſcē
dit filius dei et humilis fact⁹ eſt. Si ergo
pudet imitari humilē hominē. ſaltē imita
re humilē deum. vt dicit idem Omelia. ij.
Propter hanc eñ edocendā magnus de⁹
factus eſt paru⁹ homo. vt dicit Greg. xxix.
li. mora. in fine. Et li. v. Regiſtri ſui. De ter
tio quō ſcilicet habeť hūilitatis vera noti/
cia. ſciendū ꝙ quinqꝫ ſunt ſigna ꝑfecte hu
militatis. Primū eſt amor et familiaritas
humiliū ꝑſonarū Eccl. xiij. Omē aīal ſi/
bi ſimile diligit. Secūm eſt. Si ꝗs humi/
lia exercitia ⁊ vilia ſeruitia exercet volūta/
rie ⁊ libenter. ſicut chriſtus qui dicit de ſe.
Ego in medio veſtꝝ ſum ſicut ꝗ miniſtrat
Sic Abigail aſſumpta in reginā a dauid.
⁊ dixit. Ecce famula tua ſit tibi in ancillā.
vt lauet pedes ſeruoꝝ tuoꝝ. Et glorioſa
virgo regina celi de ſe dixit. Ecce ancilla do
mini. Tertiū eſt qñ homo modicū de ſe ꝓ/
ſumens aliorū querit conſilia ⁊ eiſdem fa/
cīliter acquieſcit. Quartū eſt ſi correctio/
nes manſuete accipit. vt chriſtus Joh. viij
Qui poſt multas cōtumelias verboꝝ pa/
tienter ⁊ hūiliter reſpōdit. Ego demoniū
nō habeo. Quintū ſignū eſt ſi hō prompte
⁊ humiliter ad quecūqꝫ mandata obedit.
ſicut chriſt⁹ dicit de ſeipo. Non veni facere
voluntatē meā. ſed eius qui miſit me.

Dixi tertio ꝙ in verb ꝓmiſſis ſubditur
meritū vtriuſqꝫ premiabile ex diuerſitate
mercedis Lū dicit. hic humiliabiť. ille ex/
altabitur. Circa quod ſciendū ꝙ humilia/
tio malorum non eſt aliud niſi deiectio ad
ſtatū ignominie. ⁊ econuerſo exaltatio bo/
norū non eſt aliud niſi erectio a ſtatu con/
temptibili ad ſtatū glorie. De primo ſcien
dū ꝙ humiliatio malorū ſeu deiectio eorū
multū erit ignominioſa defectuoſa ⁊ dolo
roſa. quia erit cū maxima confuſione ⁊ ab/
hominatiōe omniū videntiū Job. xx. Si
aſcenderit vſqꝫ ad celū ſuperbia eius. ⁊ ca
put eius nubes tetigerit q̄ſi ſterquilinium
in fine ꝑdetur. Ecce ignominia abomina/
bilis. Quid enī ſterquilinio abominabili⁹
Iſtud figuratū eſt. ij. Machab. x. In an/
tiocho ſuperbo qui tante ſupbie fuit ꝙ re/
putauit ſibi terram ad nauigandū ⁊ mare
ad ambulandū. ꝗ tamē fuit ita abomina/
biliter fetore ꝑcuſſus ꝙ ſcaturiens vermi
bus ſordebat vt canis. ⁊ tandē ꝓpter into/
lerabilem fetorē fuit de exercitu ſuo eiect⁹
miſerabiliter. Sic eijcienť a conſpectu ſan
ctorū omnes ſupbi in die iudicij. O q̄ꝫ ma
gna ꝯfuſio cadere in cōſpectu dei ⁊ ſancto/
rū angelorū ꝗ eos deridebunt. Ps. Et tu
dñe deridebis eos. Et Prouer. j. Ego q̄ꝫ
in interitu veſtro ridebo. Et de iuſtis dici
tur. Letabiť iuſtus cū viderit vidictā. Iſta
ignominia etiā bene patet in rege Joab ꝗ
ꝓpter ſupbiam ſuam qua ſe adorari fecit vt
deus a principib⁹ Juda. pro quo pctō ipſe
ignominioſe fuit plagatus ⁊ in captiuitatē
regis Syrie ductus. Scđo deiectio ſup/
borum erit defectuoſa. q̄a ab omnib⁹ deli/
cijs ⁊ voluptatib⁹ ⁊ omni gloria et decore
ſpoliabunť et nudi et miſeri deijcienť. Ps.
Diues cū dormierit nihil ſecum affert. Et
iterū. Lum interierit nō ſumet oīa neqꝫ
deſcendet cū eo gloria dom⁹ eius. Vñ me
rito cōparanť fumo deficienti. Ps. Inimi
ci domini mox vt honorati fuerint. ſcꝫ ho/
norib⁹ et potentijs. ⁊ exaltati gloria. defici
entes queadmodū fum⁹ deficient. vbi di/
cit Innocē. quart⁹. Ex geminatio defectio
nis duplicē defectū denotat. q̄a deficiēt in
temporalib⁹. affligenťqꝫ in corpe. ⁊ deficiēt
in ſpiritualib⁹. et deficient in mente. Unde
Grego. Erit miſeris mors ſine morte. de/
fectus ſine defectu. Dicit ḡ notanť queād/
modū fumus. Longrua eſt ſimilitudo. fu
mus eñ q̄nto magis aſcendit. tanto ma/
gis euaneſcit. Sic ⁊ ipſi in ſeculo q̄nto ma/
gis extollunť. tanto magꝭ euaneſcūt ⁊ mer
gunť in inferno. Ps. Eiecisti eos dum alle
uarenť Job. xxiiij. Eleuati ſūt ad modicū
⁊ non ſubſiſtēt Ozee. xiij. Erunt q̄ſi nubes
matutina. ⁊ quaſi ros matutin⁹ ptranſiēs.
ſicut puluis turbine rapt⁹ ex area. ⁊ ſicut fu/
m⁹ de fumario. Tertio iſta eiectio erit do/
loroſa. q̄a ad locū plenū dolorib⁹ ⁊ crucia/
tib⁹. ſicut ptꝫ de ſupbo diuite Lu. xvj. ꝗ de
ſe dicit. Crucior in hac flamma. ibi em ver/
mis eoꝝ nō morieť. ⁊ ignis eoꝝ non extin/
guetur Iſa. vlti. Job. xxiiij. Ibūt ab aq̄s
niuiū ad calorē nimiū. Et Iſa. xxxiiij. Hu
m⁹ ei⁹ conuerteť in ſulfur. Sed quib⁹ iſta
parata ſunt in loco horroris infernal. cer/
te ſupbis ⁊ vaneglorioſis. iuxta illud Iſa.
v. Dilatauit infern⁹ aīam ſuā ⁊ aperuit os
ſuū abſqꝫ vllo termio. Et deſcendēt fortes
ei⁹ ⁊ ppl's ei⁹ ⁊ ſublimes glorioſiqꝫ ei⁹ ad eū
Nec ſolū aſcendent ad inferni ſupficiē vel

mediū vt ceteri pctōres. ſed in ꝓfundū in/
ferni. Iuxta illud Iſa. xiiij. Uerū tñ ad in
fernū detraheris in ꝓfundū laci. Nec mi/
rū. hoc eñ exigit iuſticia diuīa vt q̄ ſe extule/
rūt alti⁹. cadant grauiꝰ ⁊ mergant̃ ꝓfundi
us Lu. vi. Qua mēſura menſi fueritꝫ. in p̄/
ſenti ſeculo. eadē remetiet̃ vobiſ. in futuro
Pſ. Aſcendūt vſqꝫ ad celos. ⁊ deſcendunt
vſqꝫ ad abyſſos. De ſcđo ſcꝫ de exaltatōne
hūiliū ſciendū ꝙ eoꝝ exaltatio ſeu erectio
erit triplicit̃ ſublimis. Primo eñ erit mul
tū honorabilis ⁊ glorioſa. Scđo ſufficiēs
⁊ copioſa. Tertio delectabilis ⁊ ſolacioſa.
De primo ꝙ erit honorabilis ⁊ glioſa. ptꝫ.
qꝛ erit in ꝯſpectu totius curie celeſtis. Pſ.
Cū gl'ia ſuſcepiſti me. Et q̄ ſit illa gl'ia oſtē/
dit in Pſ. xxx. vbi ſic dicit̃. Q̄ꝫ magna mul/
titudo dulcedinis tue dñe. quā abſcōdiſti
timentibꝫ te. Perfeciſti eis q̄ ſperāt in te in
ꝯſpectu filioꝝ hoīm. Qđ exponit Innoc̄.
q̄rtꝰ dicēs. q. d. Tu reddes eis. Ecce oſtē/
dit vbi erit hec gl'ia. qꝛ in ꝯſpectu ṗncipali
ter deitatis. Iuxta illud. Omis q̄ ꝯfitebi/
tur me coraꝫ hoīb. nō dicit ſe. ſicut fece/
rūt ſupbi ⁊ glorificātes. ſequit̃. Cōfitebor
⁊ ego eū corā patre meo. nec ſolū coraꝫ pa/
tre. ſed etiā corā oīb electis. qꝛ in cōſpe/
ctu filioꝝ hoīm. Qđ exponit Inno. q̄rtus
q. d. Tu reddes eis et ꝑficies illā dulcedi/
nem cūctis videntibꝫ. qñ dices in die iudi/
cij. venite bñdicti patris mei poſſidete pa/
ratū vobis regnū. Math. xxv. Hoc enim
erit in ꝯſpectu filioꝝ hoīm tam bonoꝝ q̄ꝫ
maloꝝ. De bonis in Pſ. Videbūt iuſti et
letabunt̃. De malis in Pſ. Petōr videbit
⁊ iraſcetur. Sap. v. Videntes turbabūtur
timore horribili ⁊ mirabunt̃ in ſubitatiōe
inſperate ſalutis. Tūc eñ videbunt ſctōs
exaltari. ⁊ hoc ad maiorē ſuā ꝯfuſionē. ſed
vltra eos nō videbūt. Vñ Iſa. xxvi. Dñe
exaltet̃ manus tua vt nō videāt. videant ⁊
ꝯfundant̃. Iſtud patet in exaltatiōe mar/
dochei q̄ facta fuit in ꝯſpectu oīm ciuiū in
ſuſis. Et etiā vidente inimico ſuo Aman.
Sed viſa gl'ia ⁊ honore mardochei aman
de cetero eū nō vidit. qꝛ ſuſpenſus ē in pa
tibulo Heſter. vij. Scđo hec exaltatio erit
ſufficiēs ⁊ copioſa. qꝛ omnibꝫ delicijs ⁊ vo
luptatibꝫ referta q̄ tanto erit amenior q̄n/
to a loco a quo eleuabunt̃ electi erit altior.
Locus eñ humiliū eſt hic oīm miſeria ple
nus. a quo tūc eleuabunt̃ ad ſūmas diui/
tias ⁊ delitias Iuxta illud Iſa. Tūc afflu/
es delitijs ⁊ mirabit̃ ⁊ dilatabit̃ cor tuum.
Vñ dicit Criſo. Humilitatē aſſume. et re/
gnabis ſup oīa que deſiderat aīa tua.
Tūc aīa exaltati poterit dicere. In loco
paſcue ibi me collocauit. Et vnde. de lacu
miſerie et de luto fecis transferendo ad lo
cum delitiarū ⁊ totius ꝯſolatiōis. Tertio
illa exaltatio erit delectabilis et ſolacioſa.
qꝛ oīi iubilo plena. Et ab oīi dolore ex/
tranea Apocal'. vlti. Iam nō erit luctꝰ neqꝫ
clamor nec vllus dolor. Quid ergo. certe
vt dicit Iſaias. Gaudiū ⁊ leticia inuenient̃
in ea. eo ꝙ leticia ſempiterna ſup capita co
rum. qꝛ eñ hūiles erant hic in doloribꝫ et
in penalitatibꝫ in lacrimis ⁊ gemitibꝫ. ideo
cōſolabunt̃ vt dicit̃ Math. v. Tunc pote/
rit xp̄s dicere ſupbo ⁊ humili ſimul. Tu re
cepiſti bona in vita tua. ⁊ iſte ſimilit̃ mala.
Nūc vero iſte conſolat̃. tu vero cruciaris.
Nos igit̃ fratres hūiliemur ſub potēti ma
nu dei vt nos exaltet in tp̄e viſitatōis vt di
cit̃. i. Pe. v. Cuiꝰ exaltatōis nos participeſ
faciat caput hūilitatꝫ dñs ieſus xp̄s. Amē.

Dominica. XII. poſt trinitatis. I.
Sermo CVI.

Adducunt ei ſur/
dum ⁊ mutū Marci. vij. Sicut
dicit Hugo li. iiij. de archa Noe
ca. v. Primi hoīs natura ita a dō ordīata ⁊
inſtituta fuerat vt aīa q̄ corpi ꝑerat ꝑ ſen/
ſus qdē miſteria corpis forꝫ impleret. intꝰ
aūt ꝑ rōeꝫ ad creatorē ſuū ſp̄ itēderet. Hoc
eſt vt mēbra corpis ſenſificādo forꝫ ad agē
dū moueret. ſꝫ intētionē ⁊ deſideriū intus
ad ſolū creatorē dirigeret. ⁊ nihil forꝫ age/
ret qđ ex eiꝰ dilectiōe nō ꝓcederet. ⁊ ad eiꝰ
dilectionē nō ꝑtineret. ita vt oēm actū ⁊ ca
ritas imparet ⁊ ratio diſponeret et ſenſus
impleret ⁊ ꝑficeret. Q̄ꝫdiu ḡ ordinē nature
ſue tenuit q̄ꝫuis foris ꝑ actioneꝫ variaret̃.
intus tñ ꝑ intentionē ⁊ amorē ſtabil' ꝑman
ſit. qꝛ vnū intēdebat. ⁊ ꝓpter vnū oīa faci
ebat. vnū diligebat. ⁊ oīm voluntatū atqꝫ
actōnū ſuaꝝ finē ad vnū referebat. ⁊ indefeſ
ſa mentis acie ad vnuꝫ iugiter reſpiciebat
creatorē. Hec Hugo. Ex quibꝫ verb̄ patet
dignitas hūane cōditiōis q̄ ſic creata erat
vt per ſenſus exteriores officia ipſoruꝫ fo
ris impleret ad corporis neceſſitatem. et ꝑ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN